T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EBEVEYNLERİN DİJİTAL FARKINDALIĞININ DİJİTAL TUTUM DAVRANIŞLARI ÜZERİNE ETKİSİ

Büşra TEKE
ORCID: 0000-0002-5115-4523

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Programı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İZMİR
OCAK 2023

TEZ KODU: DEU.HSI.MSc-2020970154

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EBEVEYNLERİN DİJİTAL FARKINDALIĞININ DİJİTAL TUTUM DAVRANIŞLARI ÜZERİNE ETKİSİ

Büşra TEKE

ORCID: 0000-0002-5115-4523

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Programı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Dijle AYAR
ORCID: 0000-0001-5196-2355

İZMİR

OCAK 2023

TEZ KODU: DEU.HSI.MSc-2020970154

T.C.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

ETİK BEYAN

Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırlayıp sunduğum "Ebeveynlerin Dijital Farkındalığının Dijital Tutum Davranışları Üzerine Etkisi" başlıklı Yüksek Lisans tezim içinde elde ettiğim verileri, bilgileri, belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tezimde yararlandığım eserlere bilimsel kurallara uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin özgün olduğunu, tezimin çalışma ve yazımında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

İmza:

Öğrencinin Adı Soyadı: Büşra TEKE

Tarih: 27.01.2023

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca hayat boyu öğrenmeyi aşılayan ve sürekli gelişim içinde olmam için beni cesaretlendiren, tez konumu özgürce seçme şansı sunan, tez yazma sürecinde de her zaman ulaşılabilir, iletişime açık, anlayışlı, özverili olan, öneri ve düzenlemeleriyle tezime yapmış olduğu sonsuz katkılarından dolayı kıymetli hocam Sayın Doç. Dr. Dijle AYAR'a,

Uzman görüşlerinde öneri ve değerlendirmeleri ile katkı veren Sayın Öğretim Üyelerine,

Tecrübeleriyle tezime verdikleri öneri ve katkılardan dolayı tez jüri üyelerim Prof. Dr. Murat BEKTAŞ ve Doç. Dr. Aslı AKDENİZ KUDUBEŞ'e,

Araştırmamı yapmama izin veren Kurumlara,

Çalışmama gönüllü olarak katılan Değerli Ebeveynlere,

Varlıklarından her zaman güç aldığım, her koşulda yanımda olup beni destekleyen ve motive eden biricik annem, neşe kaynağı kardeşim, dedem ve anneanneme,

Hayatıma kattığı değerlerle bugünlere gelmemin temelini atan ilkokul öğretmenim Sayın Necati YILDIZLI' ya

Sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

BÜŞRA

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR DİZİNİ ..... **i**
ŞEKİL DİZİNİ ..... **ii**
KISALTMALAR ..... **iii**
ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **v**
GİRİŞ VE AMAÇ **1**
1.1. PROBLEMİN TANIMI VE ÖNEMİ 1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI 3
1.3. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ 3
2. GENEL BİLGİLER 4
2.1. ÇOCUKLARIN TEKNOLOJİ KULLANIM YAYGINLIĞI VE NEDENLERİ. 4
2.2. ÇOCUKLARDA TEKNOLOJİ KULLANIMININ ETKİLERİ VE EBEVEYNLERİN ROLÜ 6
2.3.DİJİTAL EBEVEYNLİK 9
2.4. DİJİTAL EBEVEYNE AİT ROLLER VE SORUMLULUKLAR 11
2.4.1. DİJİTAL FARKINDALIK VE DİJİTAL TUTUM DAVRANIŞLARI 11
3. GEREÇ VE YÖNTEM **16**
3.1.ARAŞTIRMANIN TİPİ 16
3.2.ARAŞTIRMANIN YERİ VE ZAMANI 16
3.3. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ 16
3.4. ÇALIŞMA MATERYALİ 17
3.5.ARAŞTIRMANIN DEĞİŞKENLERİ 17
3.5.1. BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER 17
3.5.2. BAĞIMLI DEĞİŞKENLER 17
3.6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI VE ÖZELLİKLERİ 17
3.6.1. TANIMLAYICI BİLGİ FORMU (EK-1) 17
3.6.2. DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİ (EK-2) 17
3.6.3. DİJİTAL EBEVEYNLİK TUTUM ÖLÇEĞİ (EK-3) 19
3.7.ARAŞTIRMANIN PLANI 20
3.8. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 20
3.9.TEZİN BÜTÇESİ 20
3.10. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI 21
3.11. ETİK KURUL ONAY 21

4.BULGULAR **22**

5.TARTIŞMA **34**

5.1. EBEVEYNLERİN DİJİTAL FARKINDALIK ÖLÇEĞİ OLUMSUZ MODEL OLMA ALT BOYUT PUAN ORTALAMALARI İLE DİJİTAL TUTUM DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ 34

5.2. EBEVEYNLERİN DİJİTAL FARKINDALIK ÖLÇEĞİ DİJİTAL İHMAL ALT BOYUT PUAN ORTALAMALARI İLE DİJİTAL TUTUM DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ 37

5.3. EBEVEYNLERİN DİJİTAL FARKINDALIK ÖLÇEĞİ VERİMLİ KULLANIM ALT BOYUT PUAN ORTALAMALARI İLE DİJİTAL TUTUM DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ 40

5.4. EBEVEYNLERİN DİJİTAL FARKINDALIK ÖLÇEĞİ RİSKLERDEN KORUNMA ALT BOYUT PUAN ORTALAMALARI İLE DİJİTAL TUTUM DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ 43

6. SONUÇ VE ÖNERİLER **45**

6.1. SONUÇLAR **45**

6.2. ÖNERİLER **46**

KAYNAKÇA **47**

8.EKLER **57**

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Özellikler 18

Tablo 2. Ebeveyn ve Çocuklara İlişkin Tanımlayıcı Bulgular 22

Tablo 3. Ebeveynlerin Dijital Tutum Davranışları ve Dijital Farkındalık Ölçeği Olumsuz Model Olma Alt Boyut Puan Ortalaması Arasındaki İlişki (n=545) 29

Tablo 4. Ebeveynlerin Dijital Tutum Davranışları ve Dijital Farkındalık Ölçeği Dijital İhmal Alt Boyut Puan Ortalaması Arasındaki İlişki (n=545) 29

Tablo 5. Ebeveynlerin Dijital Tutum Davranışları ve Dijital Farkındalık Ölçeği Verimli Kullanım Alt Boyut Puan Ortalaması Arasındaki İlişki (n=545) 30

Tablo 6. Ebeveynlerin Dijital Tutum Davranışları ve Dijital Farkındalık Ölçeği Risklerden Koruma Alt Boyut Puan Ortalaması Arasındaki İlişki (n=545) 30

Tablo 7. Ebeveynlerin Dijital Farkındalık Ölçeği Olumsuz Model Olma Alt Boyut Puan Ortalamalarının Dijital Tutum Davranışlarını Yordama Durumu (n=545)..... 30

Tablo 8. Ebeveynlerin Dijital Farkındalık Ölçeği Dijital İhmal Alt Boyutunun Dijital Tutum Davranışlarını Yordama Durumu (n=545) 31

Tablo 9. Ebeveynlerin Dijital Farkındalık Ölçeği Verimli Kullanım Alt Boyutunun Dijital Tutum Davranışlarını Yordama Durumu (n=545)..... 32

Tablo 10. Ebeveynlerin Dijital Farkındalık Ölçeği Risklerden Koruma Alt Boyutunun Dijital Tutum Davranışlarını Yordama Durumu (n=545) 33

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 1. Araştırma Planı 20

KISALTMALAR

AAP: Amerikan Pediatri Akademisi

AGFI: Adjusted Goodness of Fit Index

CDC: Centers for Disease Control and Prevention

CFI: Comparative Fit Index

GFI: Goodness-of-Fit Index

GUD: Growing Up Digital

KMO: Kaiser-Meyer-Olkin

NFI: Normed Fit Index

PIAAC: The Program for the International Assessment of Adult Competencies

RMSEA: Root Mean Square Error of Approximation

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

EBEVEYNLERİN DİJİTAL FARKINDALIĞININ DİJİTAL TUTUM DAVRANIŞLARI ÜZERİNE ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Büşra TEKE

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

ÖZET

Teknolojinin hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmesiyle, teknolojik aletlerin çocuklar arasındaki kullanımı hızla artmaktadır. Çocukların çeşitli amaçlar doğrultusunda kullandıkları teknolojik aletlerin kullanım yaşı ise gün geçtikçe düşmektedir. Çocukların sosyal, duygusal, psikolojik, zihinsel ve fiziksel gelişimlerini pek çok açıdan etkileyebilecek olan dijital teknoloji kullanımında, ebeveynlerin tutum ve davranışları ön plana çıkmaktadır. Ebeveynlerin bu sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için dijital ortama yönelik farkındalık becerilerinin olması gereklidir. Ebeveynlerin dijital farkındalıklarının dijital tutumları üzerine etkisinin incelenmesiyle çocukların dijital dünyasında ebeveynlerin birer rehber olabilmesi ve teknolojinin doğru kullanımını çocuklarına aşılayabilmelerine olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı; ebeveynlerin dijital farkındalığının dijital ebeveyn tutumları üzerine etkisini incelemektir.

Bu araştırma tanımlayıcı, kesitsel ve ilişkisel nitelikte yapılmıştır. Çalışmanın dahil etme kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmayı kabul eden, yazılı onam formu olan 545 ebeveyn katılmıştır. Çalışmaya katılan ebeveynlerin %80.9'u (n=441) kadın, %18.9'u (n=103) erkektir. Çocukların %53.2'sinin (n=290) cinsiyeti kız, %46.6'sının ise (n=254) erkektir. Ebeveynlerin dijital tutum davranışları ve dijital farkındalık ölçeği olumsuz model olma alt boyutu puan ortalamaları arasında negatif yönde güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki ($r= -0.643$, $p<0.001$), dijital farkındalık ölçeği dijital ihmal alt boyutu puan ortalamaları arasında negatif yönde güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki ($r= -0.529$, $p<0.001$), dijital farkındalık ölçeği verimli kullanım alt boyutu puan ortalamaları ile pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r= 0.505$, $p<0.001$),dijital farkındalık ölçeği risklerden koruma alt boyutu puan ortalamaları ile ise, pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r= 0.453$, $p<0.001$) saptanmıştır. Ebeveynlerin dijital farkındalığının dijital tutum davranışlarını yordadığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: dijital farkındalık, dijital ebeveyn, dijital tutum

Tezin Sayfa Adedi: 82

Danışman: Doç. Dr. Dijle AYAR

THE EFFECT OF PARENTS' DIGITAL AWARENESS ON DIGITAL ATTITUDE BEHAVIORS

Master's Thesis

Büşra TEKE

DOKUZ EYLUL UNIVERSTY INSTITUTE OF MEDICAL SCIENCES

Department of Pediatric Nursing

ABSTRACT

As technology has become an integral part of our lives, the use of technological tools among children is increasing rapidly. The age of use of technological tools that children use for various purposes is decreasing day by day. Parents' attitudes and behaviors come to the fore in the use of digital technology, which can affect children's social, emotional, psychological, mental and physical development in many ways. In order for parents to fulfill these responsibilities, it is necessary to have awareness skills for the digital environment. By examining the effect of parents' digital awareness on their digital attitudes, it is thought that parents can be a guide in the digital world of children and enable them to instill the correct use of technology in their children. In this context, the aim of the study is; The aim of this study is to examine the effect of parents' digital awareness on digital parent attitudes.

This research was conducted in a descriptive, cross-sectional and relational nature. 545 parents who met the inclusion criteria of the study and agreed to participate in the study, with a written consent form, participated. 80.9% (n=441) of the parents participating in the study were female,18.9% (n=103) are male. The gender of 53.2% (n=290) of the children was female and 46.6% (n=254) of the children were male. There was a strong and significant negative correlation between parents' digital attitude behaviors and digital awareness scale negative modeling sub-dimension mean scores ($r= -0.643$, $p<0.001$), and a strong and significant negative correlation between digital awareness scale digital neglect sub-dimension mean scores. relationship ($r= -0.529$, $p<0.001$), a moderately significant positive correlation ($r= 0.505$, $p<0.001$) with the digital awareness scale productive use sub-dimension score averages, and digital awareness scale protection from risks sub-dimension mean scores. , a moderately significant positive correlation ($r= 0.453$, $p<0.001$) was found. It was found that parents' digital awareness predicted their digital attitude behaviors.

Key Words: digital awareness, digital parent, digital attitude

Page Number: 82

Thesis Advisor: Assoc. Dr. Dijle AYAR

GİRİŞ VE AMAÇ

1.1. Problemin Tanımı ve Önemi

Teknolojinin günlük hayatın ayrılmaz bir parçası haline geldiği günümüzde, dijital teknolojinin kullanımı çocuklar arasında giderek yaygınlaşmaktadır (1-4). Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Araştırması'na (2021) göre altı-15 yaş grubundaki çocuklarda internet kullanımının %82,7 olduğu ve internet kullanan çocukların %90,1'inin her gün düzenli internet kullandığı saptanmıştır (5). TÜİK (2022) verilerine göre; hanelerin %94,1'inin evden internete erişim imkanına sahip olduğu, bireylerin %82,7'sinin düzenli internette vakit geçirdiği belirlenmiştir (6). Çocuklar arasında teknoloji kullanım oranlarının artışının dışında, araştırmalar çocukların teknolojik aletleri kullanım yaşlarının da giderek düştüğünü göstermektedir (2,4,7,8). Düzenli internet kullanan altı-15 yaş grubundaki çocuklar, haftalık ortalama 12 saat 25 dakika ders içi, altı saat 59 dakika ders dışı zamanlarda interneti kullandığı görülmüştür (5).

Erken yaşlardan itibaren dijital medya ile tanışan çocuklar, özellikle online erişim olanakları sağlayan dijital medya aracılığıyla, şiddet, hakaret, istismar, kişisel verilerin kötüye kullanımı gibi ilişki (temas) riskleri ile; kendilerinin faili ya da mağduru oldukları siber zorbalık, kumar, siber suçlar gibi riskler ile karşı karşıyadır (9-15). Teknolojinin olumsuz etkileri olduğu gibi çocuk üzerinde olumlu etkileri de (eğitim ve öğretim programlarında çocukların daha çok ilgisini çekme, motivasyonunu arttırma, anlaşılması zor olgu ve problemleri basitleştirip somutlaştırma,arkadaşlarıyla sohbet etmek, sosyal ağ oluşturmak) yer almaktadır (2,14-17). Literatürde çocukların dijital medyayı etkili kullanımları, olumlu etkilerinden yararlanmaları ve dijital araçlarda geçirdikleri sürenin düzenlenmesinde ebeveynlerin bu araçlarda geçirdikleri süreler ve gösterdikleri ebeveynlik tutum ve yaklaşımlarının önemli olduğu vurgulanmaktadır (8,18-21).

İnternetin günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmesi, çocukların karşılaştıkları riskler ve dijital ortamlarda korku, umut, istek ve ihtiyaçları (18,20,22) ile ilgili beklentilerini ebeveynleri ile paylaşmaları, normal sürecin yanı sıra özellikle COVID-19 salgını sırasında evde çocuklarıyla daha fazla vakit geçirmek zorunda

kalan ebeveynlerin sorumlulukları birçok açıdan olduğu gibi dijital ebeveynlik bağlamında da artmıştır (4,8,18,22-24). Çocuklara dijital ortamda destek olma konusunda rol model olan en önemli kişi ebeveynleridir. Ebeveynlerin çocuklarına destek olabilmeleri için teknolojik gelişmeler ve dijital teknolojileri kullanım açısından bilgi sahibi olmaları gerekmektedir (22). Ayrıca ebeveynlerin; çocuklarının dijital ortamlardan beklentileri, dijital araç kullanımına yaklaşımları ve karşılaştıkları problemlerle baş etme yolları hakkında da bilgi sahibi olmaları gerekmektedir (8,19,25-27). Literatürde yapılan çalışmalarda özellikle çocukları dijital tehlikelerden koruma, sosyal medya kullanımını izleme, bilgi ve kaynak bulma konusunda dijital ebeveynlik kavramının ve bu bilincin oluşturulmasının çok önemli olduğu, dijital ebeveynlik kavramının ise çeşitli faktörlerden (ebeveynlerin bu konudaki deneyimleri ve internet okuryazarlığı, çocuklarının internet kullanımı) etkilendiği vurgulanmaktadır (2,8,21,28,29). Çocukların dijital teknolojilerin risklerinden korunabilmeleri; aynı zamanda bu teknolojilerin sundukları öğrenme olanaklarından en iyi düzeyde yararlanabilmelerinde, ayrıca ebeveynlerin çocuklarının öğrenme ihtiyaçlarına uygun, güvenli ortamları yaratabilme ve yönetmede dijital ebeveyn tutumlarının anlaşılabilmesi gerekmektedir (8,19,21,23).

Dijital ebeveynlik; temel düzeyde dijital araçlara hâkim, imkanların farkında olan, çocuklarını bu ortamlardaki risklere karşı koruyabilen, gerçek hayatta olduğu gibi sanal ortamda da kişi haklarına saygılı olmayı çocuklarına aşılayan, hızla değişen ve gelişen teknolojik yeniliklere açık olan birey olarak tanımlanmaktadır (4,22,30,31). Günümüzde ebeveynlerden beklenen dijital sorumlulukların yerine getirirken oluşabilecek aksaklıkları veya istenmeyen sonuçları önlemek için ebeveynlerin yüksek dijital farkındalığa sahip olmaları beklenmektedir (4,7,32,33).

Çocukların sosyal, duygusal, psikolojik, zihinsel ve fiziksel gelişimlerini pek çok açıdan etkileyebilecek olan dijital teknoloji kullanımı konusunu ve sahip olmaları gereken özellikleri etkileyebilecek nedenlerin araştırılmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır (34-36). Literatürde yapılan taramalarda ebeveynlerin dijital farkındalığının dijital ebeveyn tutumları üzerine etkisini irdeleyen çalışmaya rastlanamamıştır. Ebeveynlerin dijital farkındalıklarının dijital tutumları üzerine etkisinin irdelenmesi ile çocukların dijital dünyasında ebeveynlerin birer rehber olabilmesi ve teknolojinin doğru kullanım tarzlarını çocuklarına aşılayabilmelerine

olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı; ebeveynlerin dijital farkındalığının dijital tutum davranışları üzerine etkisini irdelemektir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, ebeveynlerin dijital farkındalığının dijital tutum davranışları üzerine etkisini irdelemektir.

1.3. Araştırmanın Hipotezleri

$H_{1.1}$:Dijital farkındalık ölçeği olumsuz model olma alt boyut puan ortalamaları dijital tutum davranışları (dijital medya risklerinden koruma alt boyutu) puan ortalamalarını etkiler.

$H_{1.2}$: Dijital farkındalık ölçeği dijital ihmal alt boyut puan ortalamaları dijital tutum davranışları (dijital medya risklerinden koruma alt boyutu) puan ortalamalarını etkiler.

$H_{1.3}$: Dijital farkındalık ölçeği verimli kullanım alt boyut puan ortalamaları dijital tutum davranışları (dijital medya risklerinden koruma alt boyutu) puan ortalamalarını etkiler.

$H_{1.4}$: Dijital farkındalık ölçeği risklerden koruma alt boyut puan ortalamaları dijital tutum davranışları (dijital medya risklerinden koruma alt boyutu) puan ortalamalarını etkiler.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Çocukların Teknoloji Kullanım Yaygınlığı ve Nedenleri

İçinde bulunduğumuz dijital çağda hayatımızın merkezinde yer alan kavramlardan biri de teknolojidir. Teknolojinin; iletişim, ulaşım, ekonomi, sağlık, ev işleri, kişisel bakım, eğlence, oyun ve eğitime olanak sağlaması nedeniyle yetişkinlerin ve çocukların hayatında önemli bir yer kaplamakta olup kullanım sıklığı giderek artmaktadır (1-3).

We Are Social Dijital Raporu (2021) verilerine göre dünya nüfusunun %66,9'u cep telefonunu, %60'ı interneti ve %56,8'i sosyal medyayı aktif kullanmaktadır (37). Bu oranlar bir önceki yılın raporuyla karşılaştırıldığında cep telefonu kullanımında %2,3'lük, internet kullanımında %5,7'lik ve sosyal medya kullanımında ise %13,1'lik artış olduğu, ayrıca her bireyin günde altı saat 55 dakikasını herhangi bir cihazda internet kullanarak, üç saat 20 dakikasını televizyon izleyerek ve iki saat 24 dakikasını da sosyal medyada harcadığı belirlenmiştir (37).

TÜİK (2022) raporuna göre hanelerin %94,1'inin evden internete erişim imkânına sahip olduğu, kullanıcıların %90,8'inin mobil cihaz, %77,7'sinin internet ve %70,8'inin sosyal medya kullandığı saptanmıştır. Ayrıca çalışmada 16-74 yaş grubundaki bireylerde; internet kullanımının %82,6 olduğu ve bu bireylerin %80,5'inin interneti düzenli olarak kullandığı bulunmuştur (6).

Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması TÜİK (2021) verilerine göre; çocukların tablet, akıllı telefon, televizyon, bilgisayar gibi teknolojik aletlerde oldukça fazla zaman geçirdiği, altı-15 yaş grubundaki çocukların vakitlerinin %84,6'sını sosyal medyada, %53,9 akıllı telefon kullanarak, %16,5'inin ise her yarım saatte bir akıllı telefonlarını kontrol ederek geçirdiği belirlenmiştir (5). Growing Up Digital: Phase 2 (GUD) (2021) Raporu'nda, beş çocuktan dördünün en az bir tane kişisel teknolojik alete sahip olduğu, çocukların ortalama olarak üç farklı teknolojik alet kullandığı bulunmuştur (7).

Çocukların teknolojik aletlere erişimlerinin kolaylaşması, istedikleri zaman ve yerde kullanabiliyor olmaları nedeniyle kullanım sıklığı giderek artmaktadır (7). Buna

ek olarak dünyayı sarsan ve hala devam eden Covid-19 salgını sürecinde hem yetişkinlerde hem de çocuklarda teknolojik aletleri kullanma sürelerinde farklılıklar görülmüştür (2). Özellikle bu dönemde çocukların evde geçirdiği zamanın artması dijital ekran kullanma sürelerini de arttırmıştır (38-41). Centers for Disease Control and Prevention (CDC) (2020) çocukların Covid-19 pandemisinin yol açtığı stres ve anksiyeteyle baş etmek için dijital ortamda vakit geçirme eğilimlerinin arttığını raporlamıştır (42). Literatürde Covid-19 döneminde çocukların teknolojik alet kullanımına yönelik çalışmalar incelendiğinde; beş-15 yaş arası çocuklarda bilişim teknolojileri kullanımı ve kullanım sıklığının arttığı belirlenmiştir (5,8,23,39,43).

Kuru ve Kolcunun Covid-19 (2021) döneminde ilkokul çocuklarında (altı-10 yaş) (32) teknolojik alet kullanımını saptamak amacıyla yaptıkları çalışmada; çocukların pandemiden önce %49,2'sinin (n=162) bir-üç saat zaman harcadığını, pandemiden sonra %44,4'ünün (n=146) dört-altı saat zaman harcadığını belirlemiştir. Çalışmada 10 yaşında olan çocukların %44,8'inin (n=30) yedi saat ve üzerinde teknolojik alet kullandığı ve bu yaş grubundaki çocukların diğer yaş grubundaki çocuklarla karşılaştırıldığında teknolojik aletlerde geçirdikleri sürenin oldukça fazla olduğunu belirlemiştir (32).

Çocukların teknolojik alet kullanım nedenleri incelendiğinde; internet ve akıllı cihazları ile evde öğrenme (Eba, Okulistik vb.), eğlence, dijital oyun oynama (Hello Neighbor, Minecraft, Pubg mobile) arkadaşları ve aileleriyle temas halinde olma (Zoom, Meet, Skype, Google Classroom) (2,7,32,44), sosyal medya kullanımı (WhatsApp, Facebook, Instagram) bilgisayar programlarını kullanma, dijital video izleme (Youtube, TikTok, Metodbox, Google arama, Netflix) , dijital müzik dinleme (Spotify, Fizy), çeşitli web sitelerine ulaşma ve online alışveriş yapma gibi çeşitli amaçlarla kullandıkları belirlenmiştir (7,12,32,44)

Yapılan araştırmada altı-10 yaş grubu düzenli internet kullanımı olan çocukların, %85,6'sının çevrimiçi derse katılma, %79,3'ünün ödev veya öğrenme amacıyla internete başvurma, %9,5'inin sosyal medya, %5,1'inin e-posta gönderme/alma, %35,1'inin mesajlaşma, %42,7'sinin internet üzerinden sesli veya görüntülü arama yapma, %66,3'ünün oyun oynama veya oyun indirme, %10,8'inin çocuk tarafından oluşturulan metin, fotoğraf, müzik, video, yazılım vb. içerikleri paylaşmak üzere

herhangi bir web sitesine yükleme, %37,7'sinin müzik dinleme veya müzik indirme, %13,4'ünün internet üzerinden TV izleme, %6,9'unun ücretli video izleme, %55,4'ünün paylaşım sitelerinden video izleme, %5,5'inin çevrimiçi haber sitelerini/gazeteleri/haber dergilerini okuma, %7'sinin sağlıkla ilgili bilgi arama, %1,2'si internet üzerinden alışveriş yapma amacıyla teknolojik alet kullandığı saptanmıştır (5).

2.2. Çocuklarda Teknoloji Kullanımının Etkileri ve Ebeveynlerin Rolü

Çocuklarda teknolojik alet kullanımının birçok etkisi olmakla birlikte; çocukların çevrim-içi uygulamalarla çevresiyle iletişim halinde kalmalarına, sosyal çevresini geliştirme ve psikolojik destek almalarına, fikir ve bilgiler edinerek öğrenme fırsatlarının arttırılmasına, yeni beceriler öğrenip yaratıcı becerilerini geliştirmelerine (2,45), problem çözebilme, mantık yürütebilme, analiz yapabilme ve karar verme becerilerinin desteklenmesine fırsat sağlamaktadır (46). Ayrıca güncel ve sosyal konularda farkındalığın artmasını sağlama, çeşitli çevrim-içi platformlar aracılığıyla ödev ve projelerde diğer kişilerle iş birliği yapmalarına (45), günlük hayatta öğrendiği birçok kavramı dijital oyunlar ile pekiştirip (16), verilen komutları takip ederek el-göz koordinasyonu ve motor yeteneklerini geliştirmelerine (47) ve duygusal olarak da rahatlamalarına olanak sağlamaktadır (48).

Yapılan çalışmalar teknolojik araçların birçok yarar sağlamasına karşın çocukların her zaman bu araçlardan nitelikli olarak faydalanamadığını (49), çevrim-içi ortamda yeterli kontrol ve güvenlik önlemleri oluşturulmadığında çocukların çeşitli tehditlere maruz kaldığını göstermektedir (2,28,29). Teknolojik aletlerde fazla zaman geçiren çocukların sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimlerinin olumsuz etkilendiği (34,35), konuşmalarında gecikme, obezite, sosyal geri çekilme, dikkat problemleri ve düzensiz uyku yaşamalarına neden olabileceği belirtilmektedir (50,51). Ayrıca bilinçsiz ve kontrolsüz teknolojik alet kullanımının, çocukların büyük ve küçük kas becerilerine, el ve göz koordinasyonu gibi kaba ve ince motor gelişimleri üzerine olumsuz etkilerinin olduğu (32,52,53), kas-iskelet sistemi problemlerine neden olarak, bu olumsuz etkinin yetişkinlik döneminde de devam edeceği üzerinde durulmaktadır (54). Özellikle COVİD-19 pandemisiyle çocuklarda artan internet kullanımına bağlı olarak, pornografi, internet bağımlılığı, siber zorbalık, tanıdık olmayan kişilerle

iletişim kurma, cinsel içerikli mesajlara maruz kalma (12,13,15), depresyon, anksiyete bozukluğu ve intihar oranlarında artış görülmüştür (12,13).

Mustafaoğlu ve Yasacı'nın (2018) (53) çalışmasında ilkokulda öğrenim gören öğrencilerin (n=139) teknolojik alet kullanımına başlama yaşının lise dönemindeki öğrencilere göre daha erken olduğu, özellikle dijital oyun oynamaya bağlı olarak çocuklarda dijital oyun bağımlılığı, asosyalleşme, anksiyete, agresif tutum ve davranışlar sergileme, aile içi iletişimde azalma, omurga, omuz, el-el bileği gibi kas iskelet sistemi problemleri, gözlerde kuruluk, ağrı, kızarıklık, yanma ve uyku kalitesinde azalma gibi sorunların olduğu saptanmıştır (53). Yaman, Dönmez, Yurdakul, Ferhan Odabaşı ve Odabaşı (2017) (36) çalışmasında ise; ilkokul öğrencilerinde bilgisayar ve internet bağımlılığının yaygın olarak görüldüğü, çocukların bilgisayarda dijital oyunları sıklıkla tercih ettiği saptanmıştır. Ayrıca bu çalışmada ilkokul öğretmenleri; dijital oyunlar yüzünden 40 günden fazla devamsızlık yapan öğrencilerinin bulunduğunu belirtmiştir (36). Dijital oyun bağımlısı olan bu çocuklarla iletişime geçildiğinde ise; çevrim-içi ortamda gezinmeye başladıklarında zamanı takip edemedikleri, davranışlarını doğru bulmadıkları halde kendilerini bu durumdan kurtaramadıklarını ifade etmiştir (36)

Teknolojinin uygunsuz kullanımı ile görülen dijital oyun bağımlılığı, çocukların kişisel ve akademik hayatlarında başarısızlıklara yol açmaktadır (36). Teknolojik cihazlarla uyuyan ya da sosyal medyayı aşırı kullanan çocukların uyku bozuklukları açısından daha fazla risk altında oldukları (55,56), uyku düzenindeki bu bozulmaların da çocuğun okuldaki performansını olumsuz etkilediği vurgulanmaktadır (7,36,57).

Yaman, Dönmez, Kabakçı Yurdakul ve Odabaşı'nın (2017) (36) 21 rehber öğretmenin perspektifinden ilkokul öğrencilerinin çevrim-içi risklerle karşılaşma düzeyini araştırdığı çalışmada, çocukların çevrim-içi ortamda en çok şiddet içeriğine, uygunsuz ve cinsel içerikli sohbet/görüntülere maruz kaldıklarını belirtmiştir. Çalışmada çevrim-içi ortamda şiddet içeriğine maruz kalan çocukların okul hayatında da arkadaşlarına sözlü ve davranışsal olarak bunu yansıttıkları saptanmıştır (36).

Teknolojik aletlerin amacı dışında kullanıldığında çocukların tehdit altında kaldığı önemli konulardan biri de siber zorbalıktır (9,10,11,14). Literatürde dijital ortamda geçirilen süre arttıkça siber zorba veya siber mağdur olma riskinin arttığı

üzerinde durulmaktadır (10,58,59). İlkokul öğrencilerinde siber zorbalığın çocukların duygusal gelişimini olumsuz etkilediği, kendini bir yere ait hissedememe gibi olumsuz duygulara yol açtığı ve akademik başarıyı negatif yönde etkilediği de vurgulanmaktadır (36). Bilişsel gelişim sürecinde olan çocukların, siber zorbalık nedeniyle savunmasız olduğu (8,9,36,60) siber zorbalıktan kaçınmak ve korunmak için ebeveyn desteğine ihtiyaç duydukları belirtilmektedir (8,9,60,61). Ebeveyni kısıtlayıcı ve baskıcı tutum sergileyen çocukların siber mağduriyete maruz kalma riskinin arttığı bulunmuştur (8,62).

Ebeveynlerin çocuklarının teknolojik alet kullanmalarına ilişkin görüşlerinin incelendiği çalışmalarda; teknolojik alet kullanımının çocukları üzerindeki olumlu etkilerinin (matematik, sosyal iletişim ve okuma becerilerini geliştirme) yanı sıra, %83'ü teknolojik alet kullanımının çocuklarının dikkatini dağıttığını, çocukları olumsuz bir şekilde etkilediğini, %73'ü çocuklarının fiziksel aktivitesinde azalmaya neden olduğunu, %62'si dikkat ve bir şeyle ilgilenme süresinde azalma olduğunu ve oyun oynama davranışı üzerine de olumsuz etkisinin olduğunu belirtmiştir (7,63). Ayrıca ebeveynler çocuklarının çevrim-içi olmasına veya teknolojik cihazları kullanmasına izin vermediklerinde, çocuklarının endişeli hissettiklerini ve depresyona eğilimlerinin olduğunu ifade etmiştir (7,32). Ebeveynlerin teknolojinin olumsuz yönleri hakkında bilinçli olduğu fakat bu konuda çocuklarını yönlendirmede sıkıntılar yaşadığı, teknolojiyi tamamen yasaklama yoluna gittikleri bulunmuştur (62,64). Farklı çalışmalarda ise, ebeveynlerin çocuklarının teknolojik alet kullanımına ilişkin deneyimleri irdelendiğinde, çocuklarının kendi teknolojik aletleri olduktan sonra bu aletlerde geçirdikleri zamanı takip edip kontrolü sağlamada ebeveynlerin zorluk yaşadıkları belirlenmiştir (2,32). Ebeveynlerin çocuklarının ekran kullanım süresini yönetmekte zorlanmalarına karşın dijital aletlerde geçirilen süre konusunda daha esnek oldukları saptanmıştır (2,7,32). Çocuğu ilkokula giden ebeveynlerin %81,5'i (n=268) pandemi öncesi teknolojik alet kullanımında zaman sınırlaması koyup çocuklarının bu kurallara uymasını sağlarken, pandemi döneminde çocukların %69,3'ünün (n=228) bu kurala uymadığı ve %25,8'inin de (n=85) pandemi döneminde yeni teknolojik aletler edindiği görülmüştür (32). Ebeveynlerin bu tutumunun teknolojik aletlerin bilinçsizce kullanımına bağlı uzun dönem etkileri konusunda endişe oluşturduğu vurgulanmaktadır (7,12,32).

İlkokul çağında çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının siber zorbalık davranışının farkında olmadığı (65), ebeveynlerin yalnızca %37,5'inin çevrim-içi riskleri önleme stratejileri hakkında bilgi sahibi olduğu, %84,1'inin siber zorbalık hakkında yeterli bilgisinin olmadığı saptanmıştır (66).The Program for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) (2016) Türkiye araştırmasında 16- 65 yaş arasındaki yetişkinlerin temel bilişim teknolojileri testinde yetersiz olduğu ve %40'ının bilgisayar deneyiminin hiç olmadığı saptanmıştır (67). Ebeveynlerin büyükbir kısmının dijital ortamda problem çözme becerilerinde yetkin olmadığı görülmüştür (67,68).

COVİD-19 pandemi süreciyle birlikte çocukları teknolojik aletlerin olumsuz etkilerinden korumak ve dijital dünyada bilinçli bireyler yetiştirmek için ebeveynlerin dijital farkındalık davranışları önem kazanmakta ve teknolojik aletlerin etkin kullanımı için ailelere önemli sorumluluklar düşmektedir (32, 69). Amerikan Pediatri Akademisi (AAP) de (2020) (20) ebeveynlere pandemi nedeniyle dijital ortamda geçirilen süreyi kontrol altına alma, teknolojiyi doğru kullanmada farkındalık geliştirme, etkin dijital tutum ve davranışlar oluşturmak için dijital aletlerin kullanımda belirli kurallar konulmasının önemini vurgulamaktadır (20).

Ebeveynler çocuklarına küçük yaşlardan itibaren güvenli internet ortamı oluşturmaları ergenlik ve yetişkinlik döneminde de bu alışkanlıkları sürdürmelerinde en önemli faktördür (7,8,33,45). Dijital teknolojilerin güvenli ve doğru kullanımında dijital ebeveynlik rolü, ebeveynlerin tutum ve davranışlarını etkileyen dijital farkındalıklarının oldukça önemli olduğu görülmektedir (7,8,20,23,32,33). Literatürde ebeveyn tutum ve davranışlarının dijital ebeveynlik ile doğrudan ilişkisi olduğunu, ebeveynlerin dijital farkındalığının dijital tutum davranışlarını etkilediği vurgulanmaktadır (8,20,23,32).

2.3.Dijital Ebeveynlik

Günümüzde ebeveynlerin çocuğun gelişim dönemine göre teknolojik alet kullanımını yönetmesi oldukça önemlidir (1). Anne ve babaların dijital ortamda çocuklarına bilinçli bir rehber olabilmeleri için birtakım yeni roller ve özellikler edinmeleri gerekmektedir (8,23,24). Bu yeni rollerin en önemlilerinden biri de dijital

ebeveynlik rolüdür (4,8). Ebeveynlerin yeni sorumlulukları arasında, "dijital ebeveyn, internet ebeveyni ya da çevrim-içi ebeveyn" olma bilinci taşımaları gerekmektedir (1,2,8).

Dijital ebeveynlik kavramı literatürde farklı şekillerde tanımlanmaktadır. İlk olarak Rode (2009) tarafından, ebeveynlerin çevrim-içi ortamlarda çocuklarını güvende tutma ve çocuklarının güvenliğini sağlama şeklinde tanımlanmıştır (70). Yurdakul ve arkadaşları (2013) (4) dijital ebeveynliği, çağın ihtiyaçlarına uygun davranabilen, dijital araçlara hâkim, dijital ortamdaki fırsatların farkında olan ve risklere karşı savunma mekanizması geliştirebilen, çocuğuna gerçek hayatta kişilerin haklarına karşı oluşturduğu saygıyı sanal ortamda da kullanması gerektiğini öğreten ve teknolojik gelişmeler karşısında güncel kalan ebeveynler olarak tanımlamaktadır (4). Huang ve arkadaşları (2018) (30) dijital ebeveynlik kavramını; sanal ortamda güvenlik sağlama, sosyal medya kullanımını takip etme, bilgi ve kaynakları araştırarak ilişkilendirme olarak ifade etmişlerdir (30). Manap (2020) (71) ise dijital ebeveynliği; dijital ortamdaki risklerin bilincinde olan, çeşitli ihtimalleri değerlendirerek çocukları için sanal ortamda kontrol sağlayabilen ve çocuğu için rehber olabilen ebeveynlik olarak tanımlamaktadır (71). Literatürde, dijital ebeveynlerin yeterli düzeyde teknolojik aletlere hâkim, dijital dünyanın ihtiyaçlarına göre hareket edebilen, çocuğunun dijital ortamlarda karşılaşabileceği risklerin farkında olan ve ona göre davranan (4,8,23), sanal ortam içerisinde de saygı çerçevesinde davranılması gerektiğini bilen ve bunu çocuğuna da aşılayan, teknolojik gelişmelere karşı kendini açık tutan bireyler olması gerektiği vurgulanmaktadır (4).

Dijital dünya her yaştan çocuğun her türlü siber risk ve tehdide açık olduğu bir ortam olması sebebiyle dijital ebeveynlik sorumlulukları çocuğun doğumundan başlayarak yetişkinliğine kadar devam etmelidir (72). Ebeveynlerin çocuklarını çevrim-içi ortamda uygunsuz içerikten nasıl koruyacağı, siber zorbalık ile nasıl başa çıkabileceği, sosyal medya kullanımını izlemeyi ve çocuklarının eğitimi ile ilgili kararlar verirken dijital kaynakları nasıl kullanabilecekleri dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmesi ile sağlanacaktır (8,23,30,36).

Tosun ve Mihci (2020) (73) okul öncesi çocuğu olan ebeveynlere (n=231) dijital ebeveynlik eğitimi vermek için planladığı çalışmada, eğitim öncesi

ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutum puan ortalamalarının düşük olduğunu saptamıştır. Ayrıca çalışmada ebeveynlerin yarısının dijital ebeveynlik programına çeşitli sebeplerden (zaman yetersizliği, kişisel sorunlar, maddi olanaksızlıklar, kendine güvenmeme vb.) katılmak istemediğini, eğitimin içinde yer almak istemeyen anne babaların dijital ebeveynlik tutumu puan ortalamaları düşük olan ebeveynler olduğu saptanmıştır (73). Aynı çalışmada anne babaların iyi bir dijital ebeveyn olmayı sadece çocuğunun günlük dijital aletlerde geçirdiği süreyi (saat ve dakika olarak) kontrol etme olarak algıladığı, çok az sayıda ebeveynin çocuklarıyla dijital aletler aracılığıyla etkileşim kurup, kaliteli içerik türlerine ulaşmada aracı olabileceği konusunda farkındalık sahibi olduğu belirlenmiştir (73).

2.4. Dijital Ebeveyne Ait Roller ve Sorumluluklar

2.4.1. Dijital Farkındalık ve Dijital Tutum Davranışları

Zaman geçtikçe teknoloji nesline dönüşen çocuklar, teknolojinin olumlu yanlarından faydalanırken, olumsuz durumlarla da karşı karşıya kalabilmektedir. Dijital yaşam ile erken tanışan çocuklar; şiddet, pornografi, hakaret, istismar, kişisel verilerin kötüye kullanımı, siber zorbalık, kumar, siber suçlar gibi risklerle karşı karşıya kalabilmektedir (74). Tüm bu risklerin ne derece çocuğa etki edeceği ise çocuğun teknolojiyi ne sıklıkla ve ne uzunlukta kullandığıyla; çocuğun bu riskler hakkında yeterli düzeyde bilgiye sahip olup olmadığıyla, çocuğun teknoloji kullanımını disipline etmede ebeveyn tutumu ve yaklaşımı ile ilişkilidir (23,75,76). Çocuk eğitiminde önemli rol ve görevleri (çocuğun ebeveynleri tarafından desteklenmesi, başarısının takdir edilmesi, yaptığı yanlışın fark ettirilmesi) olan ebeveynlerin, diğer bir önemli rolü/görevi de çocuklarını teknoloji kullanımının risklerine karşı hazırlamak ve onları bu risklere karşı korumaktır (23,25,77,78).

Dijital ebeveynlik kavramı ile ebeveynlerin, çocuklarının dijital dünya içerisinde nasıl hareket ettiklerini takip etme, olası risklere karşı çocuklarını koruma ve doğru internet kullanımını öğretme gibi sorumluluklara sahip olması beklenmektedir (75,78). Ebeveynlerin, çocukların sanal ortamda karşılaşabilecekleri sorunlarla (şiddet, kumar, pornografi, kişisel verilerin kötüye kullanımı, hakaret vb.) beraber bu ortamlarda geçirilecek süreye de dikkat etmeleri gerekmektedir. İnternetin aşırı kullanımı ve ayrı

kalındığında yoksunluk bulgularının görülmesi gibi belirtiler çocuklarda internet bağımlılığının geliştiğine işaret edebilmektedir (8,79,80). Selvi Çalışkan, Çağlar ve Karakol'un (2021) COVİD-19 döneminde ilköğretim çocuklarında internet kullanımınayönelik yaptığı çalışmada, çocuklarda COVİD-19'da internet kullanımının %83,3 arttığı, internet kullanımına bağlı olarak davranışsal değişikliklerin görüldüğü veinternet ortamında çocukların uygunsuz içeriklere maruz kaldığı saptanmıştır (44). Çocukları bütün bu bahsedilen risklerden ve bağımlılıktan korumak ise ebeveynlerin sorumluluğundadır (8,14,78,79,80).

Yapılan çalışmalarda ebeveynlerin çocuklarının dijital dünya içerisinde belirtilen birçok risk grubundan herhangi biriyle yüz yüze kalıp kalmadığı hakkında endişe duyduklarını, bu durumun da ebeveynlere yeni sorumluluklar yüklediği, çocuğun teknoloji kullanımını disipline etmede ebeveyn tutumu ve yaklaşımının önemini ön plana çıkarmaktadır (23,75,76). Deniz, Aydın ve Odabaş'ın (2022) (81) ortaokul ve lise öğrencilerinde dijital oyun bağımlılığı ve anne baba tutumlarını incelendiği araştırmada, dijital oyun bağımlılığının yüksek olduğu çocuklarda ailenin ihmalkâr tutum sergilediği, ebeveynlerin çocuklarına karşı yeterli düzeyde kontrol edici ve düzenleyici tutum göstermemeleri nedeniyle çocukların dijital ortamda geçirdikleri sürede artış olduğu saptanmıştır (81). Yücelyiğit ve Aral (2020) (82) çalışmasında yedi-15 yaş grubundaki çocuklarda (n=61) teknolojik aletleri üretim amaçlı (robotik, kodlama, 3D tasarım vb.) kullanan çocukların, ebeveynlerinin gözetiminde olduğu ve ebeveynlerinin kullanım içeriği hakkında yol gösterici ve destekleyici tutuma sahip olduğu, bu cihazları sosyal medya kullanımı amacıyla tüketen çocukların ebeveynlerinin ise, umursamaz veya kısıtlayıcı bir tutumda olduğu, çocuklarına ihtiyaç duydukları rehberliği sunamadığı saptanmıştır (8,62,82).

Özellikle pandemi döneminde ebeveyn tutumunun öneminin, çocukların teknoloji kullanım alışkanlıklarını daha fazla etkilediğinin üzerinde durulmaktadır (32,81,83). AAP (2020), uzaktan eğitim ve evde kalma sürecinde çocukları dijital ortamın zararlı etkilerden korumada ebeveyn tutumunun önemini vurgulamıştır (83). Pandemi döneminde ebeveynlerin dijital ortama karşı otoriter davranma tutumunda azalma olmakla birlikte ihmalkâr tutumlarının arttığı görülmüştür (81).

Dijital ebeveynlerin çevrim-içi ortamları çocuklarıyla iletişim ve etkileşim içinde olma, ne yaptıklarını izleme amacıyla sıklıkla kullandığı, ancak birçok ebeveyninde bu tutumunda başarılı olamadığı vurgulanmaktadır (84). Ebeveynlerin çevrim-içi ortamlara günde en az bir saatini, çoğu ebeveynin de günde üç saatini ayırdığı saptanmıştır (85). Bu süreler içerisinde ebeveynlerin çocuklarını çevrim-içi ortamlarda etkin bir şekilde takip edemedikleri, çevrim-içi hareketlerini izleyemedikleri ve bu teknolojiler hakkında yeni bilgiler edinemedikleri vurgulanmaktadır (84,86).

Literatürde çocukların teknoloji kullanımıyla ilgili yapılan çalışmalarda çocukların teknoloji kullanımında ebeveynlerini rol model aldıklarını bu nedenle de ebeveynlerin teknolojiyi nasıl kullandıkları ve değerlendirdiklerinin önemli olduğu üzerinde durulmaktadır (18,19,26). Manap ve Durmuş'un (2020) (22) yapmış oldukları çalışmada, dijital ortamda fazla zaman geçiren ebeveynlerin çocuklarının çevrim-içi risklere karşı savunmasız kaldığını saptamıştır. Ebeveynlerin teknolojik cihazlarıyla vakit geçirme esnasında çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurmayı ihmal etmesinin bir sonucu olarak, ebeveynin çocukla iletişim kurmak istediği durumlarda da çocuklarda ilgisiz kalma ve iletişime geçmek istememe davranışları görüldüğü belirlenmiştir (22). Ebeveyn-çocuk ilişkisinin çevrim-içi risklerin önlemesi konusunda önemli olduğu, ebeveyniyle doğrudan iletişim kurabilen çocuğun, çevrim-içi ortamda yaptığı hataları rahatlıkla ebeveyni ile konuşabildiği ve böylelikle teknolojinin olumsuz etkilerinden (siber zorbalık ve internet bağımlılığı) daha az etkilendiği vurgulanmaktadır (87,88). Ebeveynlerin etkili, bilinçli tutum ve davranışları ile çocuklarının dijital teknolojileri kullanma davranışlarını olumlu yönde etkiledikleri, ebeveynleri tarafından etkili ve doğru yönlendirilme şansına sahip olamayan çocukların ise dijital dünyadaki varlıklarının sosyal medya kullanımının ilerisine geçemediği belirtilmektedir (82).

Dijital ebeveynlik, ebeveynin kendisinin dijital teknolojilere erişimi, kullanım sıklığı ve kullanım düzeyi (8) ile çocuklarına rol model olarak dijital dünyada nasıl davranmaları gerektiğini göstermektedir (8,27). Byrne ve arkadaşları (2016) (89) dijital ebeveynlik rolünü yerine getirmede ebeveynlerin çocukları için doğru kaynakları arama ve uygun ortamlara erişim sağlama konusunda tutumlarının da önemli olduğunu vurgulamıştır (89). Bu nedenle dijital aletleri her geçen gün daha

fazla kullanan çocuklar için ebeveynlerin dijital stratejiler geliştirmesi ve dijital araç kullanımına yönelik doğru tutum sergilemesi önem kazanmaktadır. Çocuklara çevrim-içi öğrenme fırsatları oluşturmak ve karşılaşabilecekleri riskleri en aza indirmek için ebeveyn farkındalığı oluşturmak gerekmektedir (23).

Dijital ebeveynler, çocuklarının dijital ortamlarda neler yaptıklarına dair farkındalık geliştirerek, dijital tutum ve davranışları ile çocuklarını tehditlere karşı koruyabilmektedir (8,14,79,80,90). Literatürde çok az sayıda ebeveynin çocuklarını dijital ortamda izlemesi ve denetlemesi gerektiğinin farkında olduğunu, genel olarak anne babaların dijital ebeveynlik farkındalığının çevrim-içi ortamda geçirilen süre parametresi doğrultusunda değerlendirdiği saptanmıştır (73). Ebeveynlerin dijital farkındalık düzeylerini inceleyen çalışmalarda; ebeveynlerin çocuklarını dijital ortamdaki tehlikelerden korumak için çoğu zaman konuşma yapmayı tercih ettikleri, teknik araçların kullanımına (filtreleme programı kullanma, ebeveyn kontrol araçları oluşturma vb.) yönelik farkındalıklarının çok düşük olduğu belirlenmiştir (85).

Dijital farkındalık; ebeveynlerin internette çevrim-içi alanlardaki risk ve problemler hakkında bilgi sahibi olmalarını, internet bağımlılığının farkında olmalarını, çocuğun sanal ortamda neler yaptığını bilmeleri gerektiğini içermektedir (4,8,14,91). Ebeveynlerin dijital ortamlardaki yüksek bilgi düzeyi ve dijital farkındalığı çocuklarının güvenli internet kullanımı ile doğrudan ilişkilidir (91,92). Dijital ortamda çocukları korumayı amaçlayan çeşitli program ve yazılımlar ebeveynlere yardımcı olsa da ebeveynlerin dijital farkındalıklarını davranış ve tutumlarına yansıtmalarının çocuklarının internet kullanımında maruz kalabilecekleri çevrim-içi tehditlere karşı daha etkili olduğu vurgulanmaktadır (33,91,93).

Ebeveynlerin dijital farkındalığını irdeleyen çalışmalar incelendiğinde; dijital ebeveynlik farkındalığının çeşitli nedenlerle (ebeveynin teknolojik alet fazla zaman geçirmesi, yaşının ilerlemesi, aile içi etkili iletişim kuramama vb.) etkilendiği, babaların annelere kıyasla dijital farkındalıklarının daha düşük olduğu belirlenmiştir (71,77). Yiğit ve Günüç'ün (2020) (64) çocuklarda dijital oyun bağımlılığı ve aile farkındalığını irdelediği araştırmada, anne babaların dijital ortam hakkında yeterli bilgisinin olmadığı, çocuğunun oynadığı dijital oyunun içeriğini bilmeyen ve zararsız olarak değerlendiren ebeveynlerin sayısının fazla olduğu belirlenmiştir. Çocukları

dijital oyun bağımlısı olan ebeveynlerin, çocukları dijital oyun bağımlısı olmayan ebeveynlere göre dijital teknoloji kullanımının zararları konusunda farkındalıklarının daha az olduğu, çocuğu dijital oyun bağımlısı olmayan ailelerin teknoloji hakkında farkındalıkları nedeniyle, çocuklarının teknolojik alet kullanımını kontrol etme tutumu sergiledikleri, çocuğu dijital oyun bağımlısı olan ailelerin ise umursamaz ve ilgisiz tutum sergiledikleri saptanmıştır (64). Yapılan bazı çalışmalarda ise; ebeveynlerin dijital farkındalığını yüksek tutmak istedikleri ancak çocukların teknoloji kullanımına daha hâkim olmaları nedeniyle tarama geçmişini temizleme, internet deneyimlerini ebeveynlerinin denetiminden uzak tutmak için anlık mesajlaşmaları silme vb. davranışlarda bulundukları belirlenmiştir (94,95).

Literatürde ebeveynlerin çocuklarının teknoloji kullanımını yönetme sürecinde yeterli olmadığı (17,22,85,96,97,98), özellikle ilkokula devam eden çocukların ebeveynlerinin dijital farkındalıklarının düşük olduğunu, erken dönemde bilinçli teknoloji kullanımının çocuk tarafından öğrenilmesi, ebeveynlerin dijital teknolojik alet kullanımı ve risklerine ilişkin farkındalıklarının incelenmesinin önemli olduğu üzerinde durulmaktadır (22,31,85,99). Özellikle çevrim-içi riske maruz kalma düzeylerinin yüksek olması nedeniyle altı-10 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin dijital tutumları ve davranışlarını incelemenin önemli olduğunu (22,23,89), teknolojik aletlerin kullanılması çağın bir gerekliliği olmakla (100) birlikte artan kullanımlarda çocukların sosyal, duygusal, fiziksel gelişimini engelleme noktasında tedbirlerin alınması gerektiğini gündeme getirmektedir (34-36). Bu bağlamda bu çalışmanın amacı ebeveynlerin dijital farkındalığının dijital tutum ve davranışları üzerine etkilerini irdelemektir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Tipi

Bu araştırma; ebeveynlerin dijital farkındalığının dijital tutum davranışları üzerine etkisini değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı, kesitsel ve ilişkisel olarak yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı:

İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilkokullar arasından basit rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen "Yunus Emre İlkokulu", "Mehmet Seniye Özbey İlkokulu" "Ankara İlkokulu" ile "Mürşide Akyüz İlkokulu'nda öğrenim gören 1., 2., 3., ve 4., sınıfa devam eden (6-10 yaş arası) öğrencilerin ebeveynleri (n=545) ile Ekim 2021-Haziran 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Tez araştırması Mart 2021'de literatür tarama ile başlamış, Ocak 2023'te tez savunması ile sonlanmıştır.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Örneklem sayısının belirlenebilmesi için; G-Power programında Tip 1 hata 0.01 ve Tip 2 hata 0.01 (%99 güç) kabul edilerek orta etki büyüklüğünde (0.15) gerekli örneklem büyüklüğü 125 olarak belirlenmiştir. Ancak değişkenler arasındaki ilişkinin net anlaşılabilmesi için örnekleme dahil etme kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmayı kabul eden, yazılı onam formu olan (n=545) tüm ebeveynler çalışmaya alınmıştır. ***Örnekleme alınma ölçütleri;*** a) çocuklarının yaş aralığı altı-10 yaş olan ebeveynler, b) çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden ebeveynler olarak belirlenmiştir. ***Örneklemden dışlama ölçütleri;*** a) çalışmanın herhangi bir aşamasında çalışmadan çıkmak isteyen ebeveynler dışlama kriterini oluşturmaktadır. Ölçekler ve ebeveyn onam formu (n=682) araştırmacılar tarafından kapalı zarf içerisinde öğrencilere verilmiştir. Ancak örnekleme dahil etme kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmayı kabul eden, yazılı onam formu olan (n=545) ebeveyn araştırma kapsamını oluşturmuştur.

3.4. Çalışma Materyali

Bu çalışmada veriler araştırmacılar tarafından literatür taraması yapılarak oluşturulan "Tanımlayıcı Bilgi Formu", Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği" ve "Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

3.5. Araştırmanın Değişkenleri

3.5.1. Bağımsız Değişkenler: Araştırmanın bağımsız değişkeni; ebeveynlerin dijital farkındalığı puan ortalamalarıdır.

3.5.2. Bağımlı Değişkenler: Araştırmanın bağımlı değişkeni; ebeveynlerin dijital tutum davranışları puan ortalamaları.

3.6. Veri Toplama Araçları ve Özellikleri

Çalışmada veri toplama aracı olarak "***Tanımlayıcı Bilgi Formu***" ***(Ek-1),*** **"Dijital *Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği" (Ek-2)*** ve ***"Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği" (Ek-3)*** kullanılmıştır.

3.6.1. Tanımlayıcı Bilgi Formu (Ek-1)

Tanımlayıcı bilgi formu, araştırmacılar tarafından literatür taraması yapılarak oluşturulmuştur (6-8,11,61,86). Ebeveynlerin yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, maddi geliri, medeni durumu, sahip olduğu çocuk sayısı, çocuğunun yaşı ve cinsiyeti, ebeveynin; akıllı telefon, internet ve sosyal medya kullanma durumu, interneti ve sosyal medyayı kullanım amacı, sıklığı ve geçirdiği süre, çocuğuyla birlikteyken dijital alet kullanma durumu ve çocuğunun interneti en çok hangi amaçla kullandığını içeren toplam 20 sorudan oluşmaktadır.

3.6.2. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği (Ek-2)

Manap ve Durmuş (2020) (49) tarafından dijital ebeveynlik farkındalığının boyutlarını ve anne babaların dijital ebeveynlik farkındalık düzeyini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 16 maddeden oluşmakta olup 5'li likert tipte (1= Hiçbir Zaman, 2= Nadiren, 3= Bazen, 4= Sıklıkla ve 5= Her Zaman) puanlanmaktadır. Dört alt boyuttan oluşan ölçeğin Açıklanan toplam varyansı; %57.56'dır. Birinci alt boyut

(Olumsuz Model Olma); 1., 5., 9. ve 13. maddeden, ikinci alt boyut (Dijital İhmal); 2., 6., 10 ve 14. maddeden, üçüncü alt boyut (Verimli Kullanım); 3., 7., 11. ve 15. maddeden ve dördüncü alt boyut (Risklerden Koruma) ise; 4., 8., 12. ve 16. maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt maddelerine ilişkin özellikler Tablo 1'de verilmiştir.

Ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı 0.80 olup, sırasıyla alt boyut Cronbach alfa katsayıları; 0.79, 0.78, 0.72 ve 0.63'tür. Ölçeğin uyum indeksleri; Goodness-of-Fit Index (GFI); 0.95; Normed Fit Index (NFI); 0.91, Comparative Fit Index (CFI); 0.98 ve Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) değeri 0.033 bulunmuştur. Ölçeğin faktör yük değerleri; birinci alt boyut, 0.73-0.80; ikinci alt boyut 0.72-0.78, üçüncü alt boyut 0.64-0.67 ve dördüncü alt boyut faktör yük değerleri ise 0.59-0.72 arasındadır (49).

Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin alt boyutları birbirinden bağımsız olarak değerlendirilmektedir. Her bir alt boyut için ayrı ayrı toplam puan hesaplanmaktadır. Alt boyutlardan alınabilecek puanlar 4–20 arasında değişmektedir. Risklerden Koruma ve Verimli Kullanım alt boyutlarından alınan puanların yüksek olması dijital ebeveynlik farkındalığının yüksek olduğunu; Olumsuz Model Olma ve Dijital İhmal alt boyutlarından alınan puanların yüksek olması dijital ebeveynlik farkındalığının düşük olduğunu göstermektedir. Ölçek altı-10 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin dijital farkındalığını belirlemek amacıyla geliştirilmiş geçerli ve güvenilir bir ölüm aracıdır (49).

Tablo 1. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Özellikler

Ölçek Alt Boyut	Özellikleri
Ölçek Birinci Alt Boyut (Olumsuz Model Olma) 1., 5., 9. ve 13. maddeden oluşmaktadır.	**Olumsuz Model Olma** alt boyutundan alınan puanın yüksek olması dijital ebeveynlik farkındalığının düşük olduğunu göstermektedir.
Ölçek İkinci Alt Boyut (Dijital İhmal) 2., 6., 10 ve 14. maddeden oluşmaktadır	**Dijital İhmal** alt boyutundan alınan puanın yüksek olması dijital ebeveynlik farkındalığının düşük olduğunu göstermektedir.
Ölçek Üçüncü Alt Boyut (Verimli Kullanım)	**Verimli Kullanım** alt boyutundan alınan puanın yüksek olması dijital ebeveynlik

3., 7., 11. ve 15. maddeden oluşmaktadır	farkındalığının yüksek olduğunu göstermektedir.
<u>Ölçek Dördüncü Alt Boyut</u> **(Risklerden Koruma)** 4., 8., 12. ve 16. maddeden oluşmaktadır	**Risklerden Koruma** alt boyutundan alınan puanların yüksek olması dijital ebeveynlik farkındalığının yüksek olduğunu göstermektedir.

3.6.3. Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği (Ek-3)

Kaya İnan, Bayraktar Mutlu ve Yılmaz (2018) tarafından altı-18 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumunu değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 12 maddeden oluşmakta olup beşli (1=Kesinlikle Katılıyorum, 2=Katılıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılmıyorum ve 5= Kesinlikle Katılmıyorum) likert ölçeklendirme üzerinden yanıtlanmaktadır.

Yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin iki alt boyuttan oluştuğu ve toplam varyansın %46.109'unu açıkladığı belirlenmiştir. Birinci alt boyut; "Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama" ve ikinci alt boyut ise "Dijital Medya Risklerinden Koruma"dır. Ölçeğin faktör yük değerleri sırasıyla birinci alt boyut; 0.513-0.808 arasında, ikinci alt boyut ise; 0.500-0.730 arasındadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları 0.724 ile 0.776 arasında, iki yarı test-güvenilirlik katsayıları 0.631 ile 0.764 arasında değişmektedir. Ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri; 0.764'dir ($\chi 2$=1121.035, sd=78, $p<0.05$). Ölçeğin uyum indeksleri; (Ki-kare $\chi 2$/sd= 3,305, GFI= .92, Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)=.89, CFI=.87, RMSEA=.08'dir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları .724 ile .776 arasında, iki yarı test-güvenirlik katsayıları 0.631-0.764 arasındadır.

Dijital ebeveynlik tutum ölçeği, altı-18 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının dijital medya araçlarını kullanımlarına yönelik ortaya koydukları tutum ve davranışları inceleyen geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracıdır (Kaya İnan, Bayraktar Mutlu ve Yılmaz, 2018).Çalışmamızın amacı ikinci alt boyutu değerlendirmek olduğu için amaç ve bulgular ikinci alt boyut üzerinden yapılmıştır.

3.7. Araştırmanın Planı

Mayıs 2021	✓ **Ölçek İzinlerinin Alınması**
Temmuz 2021	✓ **Etik Kurul İzninin Alınması**
Ekim 2021	✓ **İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğünden Kurum İzni**
Kasım 2021-Ocak 2022	✓ **Veri Toplama**
Şubat 2022	✓ **Verilerin Değerlendirilmesi**
Şubat -Aralık 2022	✓ **Araştırma Raporunun Yazımı**
Ocak 2023	✓ **Tez Savunma Sınavı**

Şekil 1. Araştırma Planı

3.8. Verilerin Değerlendirilmesi

Ebeveynlerin ve çocuklarının tanımlayıcı bilgilerinin değerlendirilmesinde sayı, yüzde ve ortalama analizleri kullanılmıştır.

Ebeveynlerin dijital farkındalık ölçeği alt boyut puan ortalamaları ve dijital tutum davranışları arasındaki ilişki ***pearson korelasyon analizi*** ile değerlendirilmiştir. Ebeveynlerin dijital farkındalığı alt boyut puan ortalamalarının dijital tutum davranışları üzerine etkisi ***basit regresyon analizi*** ile değerlendirilmiştir. Ölçek puanlarının modele katılıp katılamayacağı ise çoklu doğrusal bağıntı analizi ile değerlendirilmiştir. Çoklu bağıntı testlerinin tolerans değeri 2'nin üzerinde, Condition Index değeri 15'in altında ve Variance Inflation Factor (VIF) değeri 10'un üzerinde olanlar modele dahil edilmiştir. Anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

3.9. Tezin Bütçesi

Tezi bütçesi (anketlerin çoğaltılması, araştırmacıların okula ulaşım ücretleri) araştırmacılar tarafından karşılanmıştır.

3.10. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılığı; araştırmanın kullanılan ölçeklerdeki sorularla ve ölçeği yanıtlayan ebeveynlerinin verdikleri cevaplarla sınırlı olması, gelişigüzel örneklem yönteminin kullanılması ve verilerin COVİD-19 döneminde toplanma aşamasında olmasıdır.

3.11. Etik Kurul Onay

Araştırmada kullanılan ölçeklerin sahiplerinden, ölçeklerin kullanılabilmesi için e-posta yolu ile izin alınmıştır (Ek-5,Ek-6)

Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 14.07.2021 tarihli (6539-GOA protokol numaralı Karar No: 2021/21-12) etik kurul onayı alınmıştır (Ek-7).

İzmir Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden 14.09.2021 tarihli E-12018877-604.01.02-31890536 sayılı kurum izni alınmıştır (Ek-8).

Çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden ve yazılı onam formu olan ebeveynler alınmıştır.

4.BULGULAR

Tablo 2. Ebeveyn ve Çocuklara İlişkin Tanımlayıcı Bulgular

Tanıtıcı Özellikler				
	Minimum	**Maximum**	**Ortalama**	**Standart Sapma**
Ebeveyn Yaş Ortalaması	25	56	38.76	5.14
	n		**%**	
Çocuğunun Sınıfı				
1.Sınıf	113		20.7	
2.Sınıf	125		22.9	
3.Sınıf	198		36.3	
4. Sınıf	107		19.6	
Çocuğun Yaşı				
6 Yaş	46		8.4	
7 Yaş	69		12.7	
8 Yaş	155		28.4	
9 Yaş	219		40.2	
10 Yaş	49		9	
Ebeveyn cinsiyeti				
Kadın	441		80.9	
Erkek	103		18.9	
Çocuğun Cinsiyeti				
Kız	290		53.2	
Erkek	254		46.6	

Ebeveyn Eğitim Durumu		
İlkokul	39	7.2
Ortaokul	54	9.9
Lise	182	33.4
Üniversite	255	46.8
Yüksek Lisans/Doktora	15	2.8
Gelir Durumu		
Düşük	54	9.9
Orta	467	85.7
Yüksek	20	3.7
Medeni Durum		
Evli	462	84.8
Bekar	56	10.3
Diğer	25	4.6
Çocuk Sayısı		
1 Çocuk	172	31.6
2 Çocuk	293	53.8
3 Çocuk	57	10.5
4 Çocuk	16	2.9
5 Çocuk	3	0.6
İnternet Kullanma Durumu		
Evet	542	99.4
Hayır	2	0.4

Akıllı Telefon Kullanma Durumu		
Evet	533	97.8
Hayır	12	2.2
İnternet Kullanım Amacı		
Oyun ve Eğlence	54	9.9
Sosyal Ağlar	209	38.3
Haber İzleme	136	25
Video İzleme	56	10.3
Diğer	90	16.5
İnternet Kullanım Sıklığı		
Her Gün	477	87.5
Haftada 3-4 Gün	42	7.7
Haftada 1-2 Gün	22	4
Ayda 1-2 Gün	3	0.6
İnternette Harcanan Ortalama Zaman		
1 Saatten Az	262	48.1
1-3 Saat	215	39.4
3-5 Saat	50	9.2
5-7 Saat	11	2
7 Saat ve Üzeri	7	1.3
Çocuğuyla Birlikteyken Akıllı Telefon/Bilgisayar/Tablet Kullanma Durumu		
Evet	335	61.5
Hayır	207	38

Sosyal Medya Ağların (Facebook, İnstagram, Twitter, Snapchat, Tiktok, Youtube, vb.) Herhangi Birini Kullanma		
Evet	503	92.3
Hayır	41	7.5
Birden Fazla Sosyal Medya Ağlarında Profili Olma Durumunda En Fazla Zaman Harcağı Platform		
Facebook	81	14.9
İnstagram	293	53.8
Twitter	64	11.7
Snapchat	2	0.4
Tiktok	3	0.6
Youtube	57	10.5
Diğer	41	7.5
Sosyal Medya Ağlarını Kullanma Sıklığı		
Her Gün	418	76.7
Haftada 3-4 Gün	67	12.3
Haftada 1-2 Gün	42	7.7
Ayda 1-2 Gün	10	1.8
Sosyal Medya Ağlarında Harcanan Ortalama Saat		
1 Saatten Az	315	58.7
1-3 Saat	182	33.9
3-5 Saat	34	6.3
5-7 Saat	4	0.7
7 Saat ve Üzeri	2	0.4

Sosyal Medya Ağlarını Kullanım Amaçları		
Yeni Arkadaşlar Bulmak	3	0.6
İnteraktif Oyunlar	10	1.8
Online Sohbet	6	1.1
Arkadaşlarının Ne Yaptığını Kontrol Etme	34	6.2
Profil Güncellemek	9	1.7
Zaman Geçirmek	120	22
Bilgi Alışverişi	101	18.5
Gündemi Takip Etme	228	41.8
Diğer	29	5.3
Çocuğunun İnterneti Kullanım Amacı		
Sosyal Medya	11	2
Müzik Dinleme	118	21.7
Oyun Oynama	240	44
Eğitim	81	14.9
Film İzleme	71	13
İletişim Kurma	9	1.7
Diğer	13	2.4

Ebeveynler ve çocuklarının tanımlayıcı özellikleri Tablo 2'de verilmiştir. Ebeveynlerin yaş ortalaması 38.76±5.14 olup, %80.9'u (n=441) kadın, %18.9'u (n=103) erkektir. Çocukların sınıf düzeyi incelendiğinde; %20.7'si (n=113) birinci sınıfa, %22.9'u (n=125) ikinci sınıfa, %36.3'sı (n=198) üçüncü sınıfa ve %19.6'sı (n=107) dördüncü sınıfa devam etmektedir. Çocukların %53.2'si (n=290) kız olup, %8.4'ü (n=46) altı yaşında, %12.7'si (n=69) yedi yaşında, %28.4'ü (n=155) sekiz yaşında, %40.2'si (n=219) dokuz yaşında ve %9'u (n=49) on yaşındadır.

Çalışmaya katılan ebeveynlerin eğitim durumu incelendiğinde; %7.2'si (n=39) ilkokul, %9.9'u (n=54) ortaokul, %33.4'ü (n=182) lise, %46.8'si (n=255) üniversite ve %2.8'i (n=15) yüksek lisans/doktora mezunudur. Ebeveynlerin gelir durumu sorgulandığında; %9.9'unun (n=54) düşük gelire, %85.7'sinin (n=467) orta gelire ve %3.7'sinin (n=20) yüksek gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin medeni durumu irdelendiğinde; %84.4'ü (n=462) evli, %10.3'ü (n=56) bekar, %4.6'sının (n=25) boşanmış olduğu saptanmıştır. Ebeveynlerin çocuk sayısına bakıldığında ise; %31.6'sının (n=172) tek çocuk, %53.8'sinin (n=293) iki çocuk, %10.5'inin (n=57) üç çocuk, %2.9'unun (n=16) dört çocuk ve %0.6'sının (n=3) beş çocuğa sahip olduğu bulunmuştur.

Çalışmaya dahil olan ebeveynlerin internet ve akıllı telefon kullanım durumu incelendiğinde; ebeveynlerin %99.4'ü (n=542) internet kullandığını belirtirken, ebeveynlerin %0.4'ü (n=2) internet kullanmadığını belirtmiştir. Ebeveynlerin %97.8'i (n=533) akıllı telefon kullanırken, %2.2'si (n=12) akıllı telefon kullanmamaktadır.

Ebeveynlerin internet kullanım amaçları sorgulandığında; %9.9'u (n=54) oyun ve eğlence, %38.3'ü (n=209) sosyal ağlarda gezme, %25'i (n=136) haber izleme, %10.3'ü (n=56) video izleme amacıyla kullandığı belirlenmiştir. Ebeveynlerin internete girme sıklığına bakıldığında; %87.5'i (n=477) her gün, %7.7'si (n=42) haftada 3-4 gün, %4'ü (n=22) haftada 1-2 gün ve %0.6'sının (n=3) ayda 1-2 gün internet kullandığı saptanmıştır.

Ebeveynlerin internet kullanımına ne kadar zaman ayırdığı incelendiğinde; %48.1'inin (n=262 bir saatten daha az, %39.4'ünün (n=215) bir-üç saat arası %9.2'sinin (n=50) üç-beş saat arası, %2'sinin (n=11) beş-yedi saat arası, %1.3'ünün (n=7) yedi saat ve üzeri zaman geçirdikleri belirlenmiştir. Çocuklarıyla birlikteyken akıllı telefon/bilgisayar/tablet kullanma durumuna bakıldığında; ebeveynlerin %61.5'inin (n=335) kullanım durumu olduğu, %38'inin (n=207) ise kullanım durumu olmadığı saptanmıştır.

Ebeveynlerin sosyal medya kullanım durumu incelendiğinde, sosyal medya ağlarından (Facebook, İnstagram, Twitter, Snapchat, Tiktok, Youtube, vb.) herhangi birini kullanan ebeveyn oranının %92.3 (n=503), herhangi bir sosyal medya ağı kullanmayan ebeveyn oranının ise %7.5 (n=41) olduğu belirlenmiştir. Birden fazla sosyal medya ağlarında profili olan ebeveynlerin en fazla zaman harcadığı platformlar

%14.9 (n=81) Facebook, %53.8 (n=293) İnstagram, %11.7 (n=64) Twitter, %0.4 (n=2) Snapchat, %0.6 (n=3) Tiktok, %10.5 (n=57) Youtube olduğu bulunmuştur.

Ebeveynlerin sosyal medya ağlarını kullanma sıklığı ise; %76.7'si (n=418) her gün, %12.3'ü (n=67) haftada 3-4 gün, %7.7'si (n=42) haftada 1-2 gün, %1.8'i (n=10) ayda 1-2 gün kullandığını belirtmiştir. Ebeveynlerin sosyal medya ağlarında harcadıkları ortalama zamana bakıldığında; %58.7'si (n=315) bir saatten az, %33.9'u (n=182) bir-üç saat, %6.3'ü (n=34) üç-beş saat, %0.7'si (n=4) beş-yedi saat, %0.4'ü (n=2) yedi saat ve üzeri zaman harcadıklarını belirtmişlerdir.

Ebeveynlerin sosyal medya ağlarını kullanım amaçları irdelendiğinde; %0.6'sı (n=3) yeni arkadaşlar bulmak, %1.8'i (n=10) interaktif oyunlar oynamak, %1.1'i (n=6) online sohbet etmek, %6.2'si (n=34) arkadaşlarının ne yaptığını kontrol etmek, 1.7'si (n=9) profil güncellemek, %22'si (n=120) zaman geçirmek, %18.5'i (n=101) bilgi alış verişinde bulunmak, %41.8'i (n=228) gündemi takip etmek, %5.3'ü (n=29) diğer seçeneğini işaretlemiştir. Ebeveynlere çocuğunun interneti en çok hangi amaçla kullandığını sorulduğunda; %2'si (n=11) sosyal medya kullanımı, %21.7'si (n=118) müzik dinleme, %44'ü (n=240) oyun oynama, %14.9'u (n=81) eğitim, %13'ü (n=71) film izleme, %1.7'si (n=9) iletişim kurma, %2.4'ü (n=13) diğer seçeneğini işaretlediği saptanmıştır.

Dijital farkındalık ölçeği dört alt boyuttan oluşmaktadır. Her bir alt boyut ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Ölçeğin toplam puanı bulunmamaktadır. Dijital ebeveynlik tutum ölçeği ise iki alt boyuttan oluşmaktadır. Her bir alt boyut ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Bu çalışmada dijital ebeveynlik tutum ölçeğinin ikinci alt boyutu (dijital medya risklerinden koruma) kullanılmıştır. Bu nedenle Ebeveynlerin dijital farkındalığının dijital tutum davranışlarına etkisini belirlemek amacıyla dört model oluşturulmuştur.

Tablo 3. Ebeveynlerin Dijital Tutum Davranışları ve Dijital Farkındalık Ölçeği Olumsuz Model Olma Alt Boyut Puan Ortalaması Arasındaki İlişki (n=545)

	1	2	3
1. Ebeveynlerin Dijital Tutum Davranışları	1.0		
2. Olumsuz Model Olma	-0.643*	1.0	

Not: * p<0.001

Ebeveynlerin dijital tutum davranışları ve dijital farkındalık ölçeği 1. alt boyut (olumsuz model olma alt boyutu) puan ortalaması arasındaki korelasyon incelendiğinde; Ebeveynlerin dijital tutum davranışları ve olumsuz model olma alt boyut puan ortalamaları arasında negatif yönde güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki(r= -0.643, p<0.001) olduğu saptanmıştır (Tablo 3).

Tablo 4. Ebeveynlerin Dijital Tutum Davranışları ve Dijital Farkındalık Ölçeği Dijital İhmal Alt Boyut Puan Ortalaması Arasındaki İlişki (n=545)

	1	2	3
1. Ebeveynlerin Dijital Tutum Davranışları	1.0		
2. Dijital İhmal	-0.529*	1.0	

Not: * p<0.001

Ebeveynlerin dijital tutum davranışları ve dijital farkındalık ölçeği 2. alt boyut (dijital ihmal alt boyutu) puan ortalaması arasındaki korelasyon incelendiğinde; Ebeveynlerin dijital tutum davranışları ve dijital ihmal puan ortalamaları arasında negatif yönde güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki (r=-0.529, p<0.001) olduğu saptanmıştır (Tablo 4).

Tablo 5. Ebeveynlerin Dijital Tutum Davranışları ve Dijital Farkındalık Ölçeği Verimli Kullanım Alt Boyut Puan Ortalaması Arasındaki İlişki (n=545)

	1	2	3
1. Ebeveynlerin Dijital Tutum Davranışları	1.0		
2. Verimli Kullanım	0.505*	1.0	

Not: * p<0.001

Ebeveynlerin dijital tutum davranışları ve dijital farkındalık ölçeği 3. alt boyut (verimli kullanım alt boyutu) puan ortalaması arasındaki korelasyon incelendiğinde; Ebeveynlerin dijital tutum davranışları ve verimli kullanım alt boyut puan ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki (r= 0.505, p<0.001) olduğu belirlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 6. Ebeveynlerin Dijital Tutum Davranışları ve Dijital Farkındalık Ölçeği Risklerden Koruma Alt Boyut Puan Ortalaması Arasındaki İlişki (n=545)

	1	2	3
1. Ebeveynlerin Dijital Tutum Davranışları	1.0		
2. Risklerden Koruma	0.453*	1.0	

Not: * p<0.001

Ebeveynlerin dijital tutum davranışları ve dijital farkındalık ölçeği 4. alt boyut (risklerden koruma alt boyutu) puan ortalaması arasındaki korelasyon incelendiğinde; Ebeveynlerin dijital tutum davranışları ve risklerden koruma alt boyut puan ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki (r= 0.453, p<0.001) olduğu saptanmıştır (Tablo 6).

Tablo 7. Ebeveynlerin Dijital Farkındalık Ölçeği Olumsuz Model Olma Alt Boyut Puan Ortalamalarının Dijital Tutum Davranışlarını Yordama Durumu (n=545)

	Model 1
	β

Dijital Farkındalık Ölçeği 1. Alt Boyut Puan Ortalamaları**	-0.643*
R^2	0.413
F	382.476
t	112.212
p	<.001

* p<0.001
** Olumsuz Model Olma

Ebeveynlerin dijital farkındalık ölçeği olumsuz model olma alt boyutu ve dijital tutum davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çalışılan regresyon modelinin anlamlı olduğu saptanmıştır (F=382.476, p<0.001). Model 1 'de ebeveynlerin dijital tutum davranışları ile dijital farkındalık ölçeği 1. alt boyut (olumsuz model olma alt boyutu) puan ortalamaları arasında negatif yönde güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu (β=-0.673 p<.001), ebeveynlerin dijital tutum davranışlarını etkileyen faktörlerin %41'inin (F= 382.476, p<.001) dijital farkındalık ölçeği olumsuz model olma alt boyut puan ortalamaları ile açıklandığı bulunmuştur (Tablo 7).

Tablo 8. Ebeveynlerin Dijital Farkındalık Ölçeği Dijital İhmal Alt Boyutunun Dijital Tutum Davranışlarını Yordama Durumu (n=545)

	Model 2
	β
Dijital Farkındalık Ölçeği 2. Alt Boyut Puan Ortalamaları**	-0.529*
R^2	0.280
F	211.469
t	94.871
p	<.001

* p<0.001

** Dijital İhmal

Ebeveynlerin dijital farkındalık ölçeği dijital ihmal alt boyutu ve dijital tutum davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çalışılan regresyon modelinin anlamlı olduğu saptanmıştır (F=211.469, p<0.001). Model 2 'de ebeveynlerin dijital tutum davranışları ile dijital farkındalık ölçeği 2. alt boyut (dijital ihmal alt boyutu) puan ortalamaları arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu (β= -0.529 p<.001), ebeveynlerin dijital tutum davranışlarını etkileyen faktörlerin %28'inin (F= 211.469, p<.001) dijital farkındalık ölçeği dijital ihmal alt boyut puan ortalamaları ile açıklandığı bulunmuştur (Tablo 8).

Tablo 9. Ebeveynlerin Dijital Farkındalık Ölçeği Verimli Kullanım Alt Boyutunun Dijital Tutum Davranışlarını Yordama Durumu (n=545)

	Model 3
	β
Dijital Farkındalık Ölçeği 3. Alt Boyut Puan Ortalamaları**	0.505*
R^2	0.256
F	186.375
t	11.579
p	<.001

* p<0.001

** Verimli Kullanım

Ebeveynlerin dijital farkındalık ölçeği verimli kullanım alt boyutu ve dijital tutum davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çalışılan regresyon modelinin anlamlı olduğu saptanmıştır (F=186.375, p<0.001). Model 3 'de ebeveynlerin dijital tutum davranışları ile dijital farkındalık ölçeği 3. alt boyut (verimli kullanım alt boyutu) puan ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu (β= 0.505 p<.001), ebeveynlerin dijital tutum davranışlarını etkileyen faktörlerin %26'sının (F= 186.375, p<.001) dijital farkındalık ölçeği verimli kullanım alt boyut puan ortalamaları ile açıklandığı bulunmuştur (Tablo 9).

Tablo 10. Ebeveynlerin Dijital Farkındalık Ölçeği Risklerden Koruma Alt Boyutunun Dijital Tutum Davranışlarını Yordama Durumu (n=545)

	Model 4
	β
Dijital Farkındalık Ölçeği 4. Alt Boyut Puan Ortalamaları**	0.453*
R^2	0.206
F	140.565
t	11.579
p	<.001

* p<0.001
** Risklerden Koruma

Ebeveynlerin dijital farkındalık ölçeği risklerden koruma alt boyutu ve dijital tutum davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çalışılan regresyon modelinin anlamlı olduğu saptanmıştır (F=140.565, p<0.001). Model 4 'de ebeveynlerin dijital tutum davranışları ile dijital farkındalık ölçeği 4. alt boyut (risklerden koruma alt boyutu) puan ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu (β= 0.453 p<.001), ebeveynlerin dijital tutum davranışlarını etkileyen faktörlerin %21'inin (F=140.565, p<.001) dijital farkındalık ölçeğirisklerden koruma alt boyut puan ortalamaları ile açıklandığı bulunmuştur (Tablo 10).

5.TARTIŞMA

Ebeveynlerin dijital farkındalığının dijital tutum davranışları üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma; çocuğu 1.2.3.ve 4. sınıfa devam eden 545 ebeveyn ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, literatür bilgileri dahilinde ve araştırmada test edilen hipotez sırasına göre tartışılmıştır.

5.1. Ebeveynlerin Dijital Farkındalık Ölçeği Olumsuz Model Olma Alt Boyut Puan Ortalamaları ile Dijital Tutum Davranışları Arasındaki İlişki

Bu çalışmada, ebeveynlerin dijital tutum davranışları ölçeği dijital medya risklerinden koruma alt boyut puan ortalamaları ve dijital farkındalık ölçeği 1. alt boyut (olumsuz model olma) puan ortalaması arasında negatif yönde güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki ($r= -0.643$, $p<0.001$) olduğu saptanmıştır (Tablo 3). Ebeveynlerin dijital tutum davranışlarını etkileyen faktörlerin %41'inin ($F= 382.476$, $p<.001$) dijitalfarkındalık ölçeği olumsuz model olma alt boyut puan ortalamaları ile açıklandığı bulunmuştur (Tablo 7).

Günümüzde dijital teknolojilerin hayatın her alanında kullanılması (101), teknolojik aletlere ulaşmanın kolaylaşmasıyla birlikte kullanım sıklığını arttırmıştır (102). Dijital aletlerin ebeveynler ve çocuklar tarafından çeşitli amaçlar doğrultusunda (ebeveynler tarafından; iletişim, mesajlaşma, internete erişim, sosyal ilişkiler kurma, sosyal medya kullanımı, online alışveriş yapma, müzik dinleme; çocuklar tarafından ise dijital oyun oynama, fotoğraf çekme, çizgi film izleme, video izleme, uzaktan eğitim) kullanılması, teknolojik alet kullanımını hem çocuğun hem de ebeveynlerin günlük yaşamlarında vazgeçemedikleri bir alışkanlık haline getirmektedir (2,7,27,32,96,103,104). Dijital teknolojilerin kullanım sıklığının artmasına bağlı olarak çocukların teknolojik aletlere sahip olma ve kullanım sıklığı da artmıştır (102). Bu durumun ebeveyn ve çocuk ilişkisinde değişimlere neden olduğu görülmektedir (23,27). Bu sebeple teknolojik aletlerin kullanımına yönelik ebeveynlerin yeni rol ve sorumluluklar edinmeleri gerekmektedir (101).

Er ve Durmuş'un (2022) (101) 25 anne-babayla yapmış oldukları ebeveynlik görevlerini yerine getirmede akıllı telefon kullanımı çalışmasında, ebeveynlerin her gün ortalama olarak akıllı telefonları 3,62 saat kullandığı, ebeveynlik rolü için akıllı

telefon kullanımının ise 0,80 saat (48 dakika) olduğu saptanmıştır.

Ebeveynlerin akıllıtelefonu günlük kullanma süresi ebeveynlik rolü için akıllı telefondan faydalanma süresinden yaklaşık dört kat fazla olduğu görülmüştür. Ebeveynler akıllı telefon kullanımını ebeveynlik dışındaki amaçlarla daha çok kullanıldığı saptanmıştır (101).

Ebeveynler çocukların gelişiminde büyük bir rol oynamakta ve çocukları için birer rol model olmaktadır (105). Ebeveynlerin dijital teknolojilere karşı tutum ve kullanım alışkanlıkları küçük yaşlardan itibaren çocukların bu teknolojilere bakış açısını oluşturmakta ve kullanım şekillerini (19-21,34,38,106,107) olumlu (18,101) ya da olumsuz anlamda etkilemektedir (18,108,109).

Yıldız, Öztora, Dağdeviren'in (2022) (110) üç-altı yaş arası çocuğu olan 942 ebeveynle yapmış olduğu çalışmada, ebeveynlerin dijital alet kullanım alışkanlıkları ve tutumunun çocuğunun da teknolojik aletleri kullanma tutum ve davranışlarını etkilediğini belirlemiştir (110). Ebeveyni akıllı telefonda daha uzun süre zaman geçiren çocuğun gün içerisinde daha uzun süre ekran kullandığı belirlenmiştir (19,71,110-113). Bu aletleri daha sık kullanan ebeveynler çocuklarını da sık kullanım yönünden etkilemektedir (8,18-21,110).

Toksoy (2018) (114) 250 anne-babayla yapmış olduğu çalışmada gün içinde ebeveyni televizyonda uzun zaman harcayan çocukların günde 120 dakikadan daha fazla teknolojik alet kullandığını saptamıştır (114). Literatürde çeşitli çalışmalarda okul öncesi dönemdeki çocukların ebeveynlerini rol model edinerek teknolojik aletlere yönelik merak duygularının tetiklendiği ve erken yaşlarda teknolojik aletleri kullanmaya başladıkları bulunmuştur (96,104,115). Ayrıca literatürde ebeveynlerin çocukları yanlarındayken akıllı telefonlarında kontrolsüzce zaman harcamalarının, çocuklarını da dijital araç kullanmaya sevk ettiği, akıllı telefonunda sık ve uzun süreli vakit geçiren ebeveynin kendi kullanım süresini takip edemediği gibi çocuklarının da maruz kaldığı süre ve içeriği kontrol edemedikleri vurgulanmaktadır (71).

Kildare ve Middlemiss (2017) (116) çalışmasında, ebeveynlerin çocuklarıyla birlikteyken dijital teknolojileri sıklıkla kullanmaları nedeniyle dikkatlerinin dağıldığını ve çocuklarına yönelik farkındalık davranışlarında azalma görüldüğü saptanmıştır (116). Ebeveynlerin dijital teknolojileri sürekli kullanmasının, aile içinde çatışmalara yol açtığı ve ebeveyn çocuk iletişimini olumsuz etkilediği belirtilmektedir (116,117).

Ayrıca çalışmalarda ebeveynlerin teknolojik aletlerin kullanımına yönelik kural koymasının çocuğun teknolojik alet kullanımına ilişkin davranışları üzerinde etkili olduğu (102), teknolojik aletlerin kullanımında denetimsiz ve ilgisiz ebeveyn tutumunun çocuklarda teknoloji bağımlılığı geliştireceği bildirilmektedir (118). Ebeveynin baskıcı tutumu ve aşırı kuralcı yaklaşımı da çocuk üzerinde teknolojik aletlere yönelik merak duygusunu (96,118) harekete geçirerek bu aletleri gizlice kullanmaya itebilmektedir (118). Bu çalışmada literatürde yer alan çalışmalar ile benzer şekilde ebeveynlerin olumsuz rol model olma durumlarının dijital tutum davranışlarına etkisi olduğu, bulgularımızın, "$H_{1.1}$: Ebeveynlerin dijital farkındalık ölçeği olumsuz model olma alt boyut puan ortalamaları dijital tutum davranışları (dijital medya risklerinden koruma alt boyutu) puan ortalamalarını yordar" hipotezini desteklediği belirlenmiştir. Sonuç olarak ebeveynlerin teknolojik aletlere yönelik tutumlarının (23,110) çocuklarının da tutum ve davranışlarını etkileyebileceği, bu nedenle ebeveynlerin konuya yönelik farkındalıklarının arttırılması gerektiği düşünülmektedir.

5.2. Ebeveynlerin Dijital Farkındalık Ölçeği Dijital İhmal Alt Boyut Puan Ortalamaları ile Dijital Tutum Davranışları Arasındaki İlişki

Bu çalışmada, ebeveynlerin dijital tutum davranışları ölçeği dijital medya risklerinden koruma alt boyutu puan ortalamaları ve dijital farkındalık ölçeği dijital ihmal alt boyutu puan ortalaması arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu (β=-0.529 p<.001), ebeveynlerin dijital tutum davranışlarını etkileyen faktörlerin %28'inin (F= 211.469, p<.001) dijital ihmal alt boyut puan ortalamaları ile açıklandığı bulunmuştur (Tablo 8).

Teknolojinin günlük hayatın her anına entegre olmasıyla, teknolojik aletlerin etkin ve doğru kullanımında dijital ebeveynlik rolü, ebeveynlerin tutumu (8,19-22,106,107,119) ve davranışlarını etkileyen dijital farkındalıkları belirleyici olmaktadır (7,8,20,23,32,33).Dijital ekran kullanımının bebeklik dönemine (119) kadar indiği günümüzde teknolojik aletlerin çocukların yaşına ve amacına uygun kullanılmasını sağlayan, çocuklarında gerekli dijital tutumları geliştiren ebeveynler, çocuğun gelişimine de katkıda sağlamaktadır (7,8,21,33,45,72,105,120).

Günümüzde ebeveynlerin dijital farkındalığının da olması ebeveynlerden beklenen sorumluluklar arasındadır (8,20-23,33).Ebeveynlerin aile içindeki sorumluluklarını uygun davranışlar sergilememesi ve çocuklarına karşı ihmal edici tutumları dijital ihmal davranışlarına yol açmaktadır (22).

Ebeveynlerin çeşitli nedenlerden dolayı dijital ihmal davranışlarında bulunduğu belirtilmektedir (22,81,120,122). Yapılan araştırmalarda ebeveynler ev işlerini yapma, arkadaşlarıyla vakit geçirmek gibi çeşitli durumlarda çocuğuna akıllı telefon vererek çocuğunu kontrol altında tutma ve oyalanmasını sağlamada sakınca görmemektedir (71,120,122,123). Ebeveynler çocukları huzursuzlaştığı ve sinirlendiği durumlarda baş etme stratejisi olarak (122,123), çocuklarını eğlendirme ve rahatlama aracı olarak,çocuklarını uyutma aracı olarak, çocuklarının yemek yemesini sağlama gibi çeşitli nedenlerden teknolojik aletleri ve interneti herhangi bir denetim olmadan kullanmalarına izin vererek dijital ihmal davranışlarında bulundukları saptanmıştır (81,110,115,122,123,124).

Karahan (2021) yapmış olduğu çalışmada ebeveynlerin (n=91) (123) çocuklarının

zaman geçirmelerini sağlama ve kontrol altında tutma amacıyla bilinçli olarak akıllı telefon ve tablet verdiklerini ifade etmiştir. Çocukların ekranda daha çok eğlence içerikli oyun ya da çizgi film tercih ettikleri ve dijital aletlerin başında 116 dakika geçirdikleri saptanmıştır. Ebeveynlerin çocukları ekran başında ne kadar süre harcadıkları ve neler yaptığına dair dijital farkındalık olmadıkları ve konuya dair belirli bir tutumları olmadıkları belirtilmiştir (123).

Günüç ve Atlı (2018) (125) 18-24 aylık bebeklerde teknolojinin etkisine yönelik ebeveyn görüşlerini (n=52) inceledikleri çalışmada ebeveynler dijital aletleri; bebeklerinin uyumasını sağlama, yemek yemelerini sağlama, sakinleştirme ve konuşma becerileri için kullandıklarını bebeklerin ise bu teknolojik aletlerden ayrı kaldıklarında ağlama ve huzursuzlaşma davranışları sergilediği görülmüştür (125).

Toran, Ulusoy, Aydın, Deveci ve Akbulut'un (2016) (120) beş yaşında çocuğu olan 20 anneyle yapmış olduğu ''çocukların dijital oyun kullanımına ilişkin annelerinin görüşlerinin değerlendirilmesi'' çalışmasında, anneler çocuklarının dijital oyun oynadığını söylemiş ancak çocuklarının bu oyunlarda geçirdikleri zamana dair farkındalıklarının olmadığı görülmüştür.Dijital oyunların ilgi çekici ve eğlendirici olması gibi nedenlerden ötürü anneler ev işleri yapacakları ya da kendilerine zaman ayırmak istediklerinde teknolojik aletleri çocuklarını oyalayıcı bir araç olarak görerek dijital ihmal davranışları sergilemedikleri bulunmuştur (120).

Yıldız, Öztora, Dağdeviren'in (2022) (110) üç-altı yaş arası çocuğu olan 942 ebeveynle yapmış olduğu ''Anaokulu Çocuklarının Teknolojik Alet Kullanımı, Ebeveynlerinin Tutum ve Davranışları'' çalışmasında anne-babaların %83,6'sının bir işle meşgul olduğunda, %30,9'u çocuğunun yemek yemesini sağlama, %8,5'i uyumasını sağlama amacıyla teknolojik alet kullanımına izin verdiklerini, çocukların en çok akıllı telefon kullandıkları ve televizyon seyrettikleri saptamıştır (110).

Gün içerisinde uzun süre tablet kullanan ebeveynlerin meşgul oldukları durumlarda çocuklarına da tablet kullandırdıkları, uzun süreli akıllı telefon kullanan ebeveynlerin de çocuklarını uyuturken, meşgul oldukları durumlarda ve ödül-ceza yöntemi olarak çocuklarına daha uzun süre akıllı telefon kullandırdıkları saptanmıştır. Ayrıca ebeveynler çocuklarının teknolojik aletlerde geçirdikleri zamanı sınırlamaya çalıştıklarını ifade etseler de çocukların yoğun ısrarı sonucu teknolojik aletleri kullanmaya devam ettiklerini ifade etmişlerdir (110).Bu çalışmada literatürde yer alan

çalışmalar ile benzer şekilde ebeveynlerin dijital ihmal durumlarının dijital tutum davranışlarına etkisi olduğu, bulgularımızın, "$H_{1.2}$: Ebeveynlerin dijital farkındalık ölçeği dijital ihmal alt boyut puan ortalamaları dijital tutum davranışları (dijital medya risklerinden koruma alt boyutu) puan ortalamalarını yordar" hipotezini desteklediği belirlenmiştir. Sonuç olarak ebeveynlerin çocuklara dijital aletleri zamangeçirme aracı olarak bilinçli ve istekli olarak vermeleri, çocukların bu aletlerdeharcadıkları süre ve kullanım içeriğine dair farkındalıklarının olmaması ve belirli bir davranış tutumu göstermemeleri nedeniyle bu bulgunun önemli olduğu düşünülmektedir.

5.3. Ebeveynlerin Dijital Farkındalık Ölçeği Verimli Kullanım Alt Boyut Puan Ortalamaları ile Dijital Tutum Davranışları Arasındaki İlişki

Bu çalışmada, ebeveynlerin dijital tutum davranışları ölçeği dijital medya risklerinden koruma alt boyutu puan ortalamaları ve dijital farkındalık ölçeği 3. Alt boyut verimli kullanım alt boyutu puan ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu (β= 0.505 p<.001), ebeveynlerin dijital tutum davranışlarını etkileyen faktörlerin %26'sının (F= 186.375, p<.001) dijital farkındalık ölçeği verimli kullanım alt boyut puan ortalamaları ile açıklandığı bulunmuştur (Tablo 9).

Çocukların dijital aletlerle ilk tanıştıkları yaştan itibaren ebeveynlerin güvenli bir çevrimiçi ortam sağlamaları çocukların bu alışkanlığı ergenlik ve yetişkinlik döneminde sürdürmesinin en temel adımıdır (7,8,33,45). Çocukların teknolojik aletleri doğru ve etkin kullanılmasında ebeveynlerinin dijital tutumları ve davranışlarını etkileyen dijital farkındalıkları belirleyici olmaktadır ,20,23,32,38,61).

COVİD-19 nedeniyle evde çocuklarıyla daha fazla zaman geçiren ebeveynler çocuklarının dijital ortamda neler yaptığına dair gözlem yapma ve farkındalık kazanma fırsatı bulmuştur (126,127).Pandemi sürecinde özellikle çocukların teknolojikaletlerde daha fazla zaman geçirdiği ve teknolojik alet kullanımının arttığı saptanmıştır (63,81,126,127).Bu süreçte ebeveynlerin çocuklarına etkin, doğru ve verimli teknoloji kullanım davranışları kazandıracak tutumları öne çıkmıştır (32,81).

Okatan ve Tagay (2021)' in ''İlkokul Velilerinin Görüşlerine Göre COVİD-19 Pandemisi'' (n=177) çalışmasında ebeveynler çocuklarının eğitim öğretim hayatı için teknolojik aletler kullanımı konusunda endişe yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ebeveyn ve çocukların teknoloji kullanımında farkındalık oluşturmaları ve bilinçlenmelerine ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır (127).

Ebeveynlerin çocukların teknolojik aletleri kullanmasına karşı tutumları, çocuklarının bu cihazların doğru kullanımını sağlama ve risklere karşı koruma olarak farklılık gösterdiği bildirilmiştir (23). Dijital aletleri kullanmada gerekli donanıma sahip ebeveynler küçük yaşlardan itibaren (iki-yedi yaş) çocuklarının dijital aletleri kullanmasında olumlu bir tutum sergilemektedirler (35).Bazı ebeveynler ise

çocuklarının bu aletleri kullanmasının olumsuz sonuçları ve çevrim-içi riskler dolayı endişe yaşamaktadırlar (7,63). Ebeveynler teknolojik aletlerin zararlarına karşı farkındalıkları olduğunu ifade etmekle (62,64), çocuklarını doğru yönlendirme konusunda problem yaşadıklarını ve tamamen yasaklama yolunu tercih ettiklerini belirtmişlerdir (8,62,64).

Literatürde çocukların teknoloji kullanımının ebeveyn tutumuyla ilişkili olduğu, farkındalık ve bilinç düzeyi yüksek ebeveynlerin çocukları, dijital aletleri bir şeyler üretme amacıyla (robotik, kodlama, 3D tasarım vb.) kullanabildiklerini, anne babasının farkındalık ve bilinç düzeyi düşük olan çocuklarınsa dijital alet kullanımının oyun oynama ve sosyal medya kullanımıyla sınır kaldığı görülmüştür (8,14,82).

Şekerci (2022) (128) ‘’İlkokul Öğrencilerinin İnternet Algıları ve Kullanma Deneyimleri’’ni incelediği çalışmasında (n=10) ailelerin internetin verimli kullanımını sağlamak amacıyla çeşitli bilgisayar programları kullanma, kullanım amaçlarını takip etme, kullanım kuralları oluşturma, şifre koyma, ödül ceza sistemi uygulama ve ebeveyn gözetiminde kullanmalarını sağlama tutumunda oldukları görülmüştür. Etkin internet kullanımında aile ve okuldan edinilen bilgilerin çocukların interneti doğru kullanmasında etkili olduğu vurgulanmaktadır (128).

Ebeveynlerin çocuk yaş grubu için bilgisayar kullanımını daha dikkatli izlediği, ergenlik döneminde olan çocukları içinse daha sınırlayıcı bir tutum sergiledikleri ve bu durumun çocuk için siber zorbalığa uğrama riskini arttırdığı saptanmıştır (126).Başka bir çalışmada ise ebeveynlerin küçük yaştaki çocuklarına karşı sınırlayıcı tutumlarının kontrol altında tutmada daha etkili olduğu ancak ergenlik dönemiyle birlikte bu kısıtlamaların olumsuz etkileri olduğu, çocuğun siber zorbalık yapma riskini arttırdığı belirlenmiştir (129).Çocuğun ebeveyniyle birlikte dijital aletleri kullanması siber zorbalığı önlemede öne çıkmaktadır (8).

Çocuklar için çevrim-içi ortamdaki risklerden biri de internet bağımlılığıdır. Ebeveynin dijital farkındalığı internet bağımlılığını önlemede önemli olduğu, evde sağlıklı bir iletişim ortamı ve anne babaların doğru dijital tutumlarının internet bağımlılığını önlemede önemli rol oynadığı vurgulanmaktadır (75,130).Dijital aletleri verimli ve etkin kullanma farkındalığında olan ebeveynlerin doğru dijital ebeveynlik tutumu sergileyerek kendileri ve çocukları için dijital aletlerde geçirdiklerisüreyi takip ederek süre limiti koydukları (8,81,126,128,130), dijital aletlerde çocuklarıyla birlikte

zaman geçirerek çocuklarını kişisel güvenlikleri sağladıkları (130), çocuğu tek başınayken de dijital ortamda neler yaptığına dair bilinçli olan ve buna uygun tutum sergileyen ebeveynlerin çocuklarını interneti daha yararlı kullanabildiği belirtilmiştir (8,126,130). Ebeveyn takibinin çocukların dijital ortamı verimli kullanımını arttırdığı saptanmıştır (126,128,130). Bu çalışmada literatürde yeralan çalışmalar ile benzer şekilde ebeveynlerin dijital aletlerin verimli kullanımına ilişkin durumlarının dijital tutum davranışlarına etkisi olduğu, bulgularımızın, "$H_{1.3}$:Ebeveynlerin dijital farkındalık ölçeği verimli kullanım alt boyut puan ortalamaları dijital tutum davranışları (dijital medya risklerinden koruma alt boyutu) puan ortalamalarını yordar" hipotezini desteklediği belirlenmiştir.

5.4. Ebeveynlerin Dijital Farkındalık Ölçeği Risklerden Korunma Alt Boyut Puan Ortalamaları ile Dijital Tutum Davranışları Arasındaki İlişki

Bu çalışmada, ebeveynlerin dijital tutum davranışları ölçeği dijital medya risklerinden koruma alt boyutu puan ortalamaları ve dijital farkındalık ölçeği 4. Alt boyut (risklerden koruma alt boyutu) puan ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu (β= 0.453 p<.001), ebeveynlerin dijital tutum davranışlarını etkileyen faktörlerin %21'inin (F= 140.565, p<.001) dijital farkındalık ölçeği risklerden koruma alt boyut puan ortalamaları ile açıklandığı bulunmuştur.

İçinde bulunduğumuz dijital çağda günlük yaşamın bir parçası olan akıllı telefon, tablet, bilgisayar gibi dijital aletler çocuklar tarafından evde öğrenme, dijital oyun oynama, sosyal medya kullanımı, iletişim vb nedenlerle kullanımının arttığı ve kullanım yaşının da düştüğü görülmektedir (7,12,13).Birçok yeniliği taşıyan dijital aletleri kullanmak beraberinde birtakım riskleri de meydana getirmektedir (131). Düzenli olarak çevrim-içi ortamlarda yer alan çocuklar şiddet, pornografi, kişisel verilerin kötüye kullanımı, hakaret, siber suçlar gibi bazı risklerle karşılaşmaktadır (8,36,72).Çocukların teknolojik alet ve çevrim-içi ortamlardan etkin bir şekilde yararlanmalarını sağlamak ve risklerden korumak ebeveynlerin en önemli sorumlulukları arasındadır (8).Bu bağlamda dijital ebeveynlikte çevrim-içi risklerle baş etmede uygun tutum ve davranışlar önem kazanmaktadır (8,23).

Yılmaz, Mutlu Bayraktar ve İnan Kaya (2017) (132) ''Ebeveynlerin Dijital Medyadaki Risklere Yönelik Bilgi Düzeyleri ve Dijital Ebeveyn Eğitimi'' çalışmasında ebeveynler de çocuklarının internette fazla zaman harcamasının çevrim-içi birçok riskle karşılaşma ihmalini arttırdığını ve çocuklarını dijital ortamdaki risklerden korumaları gerektiğinin farkında olduklarını ifade etmişlerdir (132).

Arıcı Doğan ve Döğer'in (2023) (133) '' Annelerin dijital ebeveynlik tutumları ile aile-çocuk internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi'' çalışmasında (n=107) çocukların dijital aletleri ebeveyn kontrolünde kullanması gerektiği ve ebeveyn kontrolü olmadan kullanımın çocuklar için olumsuz etkileri olduğu bulunmuştur. Ailelerin internet ortamındaki riskler hakkında bilgi sahibi olmaları, riskle karşılaşıldığı takdirde teknik becerileriyle süreci yönetmeleri ve çocuklarıyla

etkin bir şekilde iletişim kurmaları gerekmektedir (133).İnternet kullanım oranının artması ve kullanım yaşının düşmesine bağlı olarak (7,32,96) çocukları dijital ortamdaki risklerinden korumada annelerin teknolojik alet kullanım süresi ve çocuk koruma kilidine sahip olması arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Riskler koruma boyutunda ebeveyn-çocuk ilişkisinin internet bağımlılığında etkili olduğu görülmüştür. Çocukların dijital dünyadaki davranışları, ebeveyninin bakış açısıyla paralel olduğu ve ebeveynini rol model aldığı vurgulanmaktadır. Bu nedenle dijital aletlerde ve internette riskleri önleme ve verimli kullanımı arttırma ailelerin farkındalıkları ve davranışları doğrultusunda şekillenmektedir (133).

Topbaş'ın (2022) (104) ''3-6 Yaş Dönemindeki Çocukların Ebeveynleri İle Olan İlişkilerinin Teknolojik Cihaz Kullanım Sürelerine Olan Etkilerinin İncelenmesi'' çalışmasında ebeveynler (n=263) çocuklarının teknolojik alet kullanımına olumlu bakmalarına karşın, çocuklarının yaş dönemine uygun olmayan oyun ve programların çocukları üzerindeki olumsuz etkileri konusundan endişe duyduğu saptanmıştır (104). Bu çalışmanın aksine Yaylacı (2019) (134) ''Okul Öncesi Çocuklarda Ebeveyn Çocuk İlişkisinin İnternet Kullanımı Üzerine Etkisi''ni incelediği çalışmasında çocuklarının internet kullanmasından ailelerin %73,2'si endişe duymakta ancak ailelerin %5,5' internet güvenlik uygulaması kullandığı belirlenmiştir (134).

Fidan, Seferoğlu, Bilgisi Öz (2020) (8) ebeveynlerin karşılaştıkları çevrimiçi risklerle mücadele etmek için kısıtlama ve yasaklama yoluna gittiğini saptamıştır. Ebeveynlerin çocukları takip ederken kısıtlayıcı ve çocuğun haklarını ihmal etmesi siber mağduriyet yaşama riskini arttırıcı bir faktör olarak belirtilmiştir (8). Ailelerin çocuklara kısıtlamalar getirmek yerine teknolojik alet kullanımı konusunda farkındalık kazanması ve sağlıklı teknolojik alet kullanım tutumu sergilemesi gerektiği belirtilmektedir. Bu çalışmada literatürde yer alan çalışmalar ile benzer şekilde ebeveynlerin risklerden koruma durumlarının dijital tutum davranışlarına etkisi olduğu, bulgularımızın, "$H_{1.4}$: Ebeveynlerin dijital farkındalık ölçeği risklerden koruma alt boyut puan ortalamaları dijital tutum davranışları (dijital medya risklerinden koruma alt boyutu) puan ortalamalarını yordar" hipotezini desteklediği belirlenmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

- Çalışmada, ebeveynlerin dijital tutum davranışları ölçeği dijital medya risklerinden koruma alt boyut puan ortalamaları ve dijital farkındalık ölçeği olumsuz model olma alt boyut puan ortalaması arasında negatif yönde güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, ebeveynlerin dijital tutum davranışlarını etkileyen faktörlerin %41'inin dijital farkındalık ölçeği olumsuz model olma alt boyut puan ortalamaları ile açıklandığı bulunmuştur.
- Ebeveynlerin dijital tutum davranışları ölçeği dijital medya risklerinden koruma alt boyutu puan ortalamaları ve dijital farkındalık ölçeği dijital ihmal alt boyutu puan ortalaması arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, ebeveynlerin dijital tutum davranışlarını etkileyen faktörlerin %28'inin dijital ihmal alt boyut puan ortalamaları ile açıklandığı saptanmıştır.
- Ebeveynlerin dijital tutum davranışları ölçeği dijital medya risklerinden koruma alt boyutu puan ortalamaları ve dijital farkındalık ölçeği verimli kullanım alt boyutu puan ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, ebeveynlerin dijital tutum davranışlarını etkileyen faktörlerin %26'sının dijital farkındalık ölçeği verimli kullanım alt boyut puan ortalamaları ile açıklandığı bulunmuştur.
- Ebeveynlerin dijital tutum davranışları ölçeği dijital medya risklerinden koruma alt boyutu puan ortalamaları ve dijital farkındalık ölçeği risklerden koruma alt boyutu puan ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, ebeveynlerin dijital tutum davranışlarını etkileyen faktörlerin %21'inin dijital farkındalık ölçeği risklerden koruma alt boyut puan ortalamaları ile açıklandığı bulunmuştur.

6.2. Öneriler

- Ebeveynlerin dijital farkındalık ve dijital tutum davranışlarına ilişkingirişimsel çalışmaların yapılması,
- Ebeveynlerin dijital farkındalığının dijital tutum davranışları üzerine etkisini belirlemek amacıyla girişimsel çalışmaların planlanması önerilir.

KAYNAKÇA

1. Kaya İ, Mutlu Bayraktar D. Türkiye'de Yapılan Dijital Ebeveynlik Araştırmalarına Yönelik Bir İçerik Analizi Çalışması. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2021; 22(2): 1046-1082.
2. Office Of Communications (OFCOM). Children And Parents: Media Use And Attitudes Report 2020/21 [İnternet]. 2021 [Erişim tarihi 5 Şubat 2022] Erişim adresi: https://www.ofcom.org.uk/research-and-data/media-literacy-research/childrens/children-and-parents-media-use-and-attitudes-report-2021
3. Yaman F, Dönmez O, Akbulut Y, Yurdakul IK, Çoklar AN, Güyer T. Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Yeterliklerinin Çeşitli Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. Eğitim ve Bilim. 2019; 18(44): 199.
4. Yurdakul IK, Dönmez O, Yaman F, Odabaşı HF. Dijital Ebeveynlik ve Değişen Roller. Gaziantep University Journal of Social Sciences. 2013; 12(4): 883-89.
5. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması [İnternet]. 2021 [Erişim tarihi 21 Ocak 2022]. Erişim adresi : https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2021-41132
6. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması [İnternet]. 2022 [Erişim tarihi 20 Ağustos 2022]. Erişim adresi : https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587
7. Graham A, Sahlberg P. Growing Up Digital (GUD) Australia: Phase 2 technical report. UNSW, Sydney: Gonski Institute for Education; 2021.
8. Fidan A, Seferoğlu SS, Bilgisi Öz M. Çevrim-içi Ortamlar ve Dijital Ebeveynlik: Yaklaşımlar, Sorunlar ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir İnceleme. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2020; 9(2): 352-372 https://doi.org/10.14686/buefad.664141.
9. Baldry AC, Sorrentino A, Farrington, DP. Cyberbullying and cybervictimization versus parental supervision, monitoring and control of adolescents' online activities. Children and Youth Services Review. 2019; 96: 302-307.
10. Durak H, Seferoğlu SS. Türkiye'de Sosyal Medya Okuryazarlığı ve Sosyal Ağ Kullanım Örüntülerinin İncelenmesi. Journal Of International Social Research. 2016; 9(46): 526-535.
11. Hinduja S, Patchin JW. Social Influences on cyberbullying behaviors among middle and high school students. Journal of Youth and Adolescence. 2013; 42(5): 711-722
12. Király O, Potenza MN, Stein DJ, King DL, Hodgins DC, Saunders J ve ark. Preventing problematic internet use during the COVID-19 pandemic: Consensus guidance. Comprehensive Psychiatry.2020; 100: 152-180.
13. Biernesser C, Montano G, Miller E, Radovic A. Social media use and monitoring for adolescents with depression and implications for the COVID-19 pandemic: Qualitative Study Of Parent And Child Perspectives. Journal of Medical Internet Research Pediatrics and Parenting. 2020; 3(2): 21644.

14. Huang G, Li X, Chen W, Straubhaar JD. Fall-behind parents? The influential factors on digital parenting self-efficacy in disadvantaged communities. American Behavioral Scientist. 2018; 62(9): 1186-1206. doi:10.1177/0002764218773820
15. Ólafsson K, Green L, Staksrud E.Is big brother more at risk than little sister? The sibling factor in online risk and opportunity. New Media and Society. 2018; 20(4): 1360-1379.
16. Erdal K. Çocuk kitaplarında bilgisayar ve internet kullanımı.Journal of International Social Research. 2015; 8(38): 711-719.
17. Yan Z.Child and Adolescent Use of Mobile Phones: An Unparalleled Complex Developmental Phenomenon. Child Development. 2017; 1-12
18. Lauricella AR, Wartella E, Rideout VJ. Young children's screen time: The complex role of parent and child factors. Journal of Applied Developmental Psychology. 2015; 36: 11-7.
19. Nikken P, Schols M. How and why parents guide the media use of young children. Journal of child and family studies. 2015; 24(11): 3423-3435
20. American Academy of Pediatrics (AAP). How to Make a Family Media Use Plan [İnternet]. 2020 [Erişim tarihi 3 Nisan 2022]. Erişim adresi: https://www.healthychildren.org/English/family-life/Media/Pages/How-to-Make-aFamily-Media-Use-Plan.aspx.
21. Cabello-Hutt T, Cabello P, Claro M. Online opportunities and risks for children and adolescents: The role of digital skills, age, gender and parental mediation in Brazil. New Media and Society. 2018; 20(7): 2411- 2431.
22. Manap A, Durmuş E. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin Geliştirilmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2020; 21(2): 978-93.
23. İnan Kaya G, Mutlu Bayraktar D, Yılmaz Ö. Dijital ebeveynlik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2018; 46: 149-73.
24. Yay M. Dijital Ebeveynlik. İstanbul: Gülmat Matbaacılık Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti; 2019.
25. Bakır V, Büyükgöze Kavas A. Çocukların Kariyer Gelişiminde Ebeveyn Desteği ve Sosyo-Demografik Özelliklerin Rolü. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi. 2021; 51: 119-136.
26. University of Oxford.Children's Screen-Time Guidelines Too Restrictive, According To New Research [İnternet]. 2017 [Erişim Tarihi 3 Ocak 2022] Erişim adresi: https://www.ox.ac.uk/news/2017-12-14-children%E2%80%99s-screen-time-guidelines-too-restrictive-according-new-research
27. Zeybekoğlu Akbaş Ö, Dursun C. Teknolojinin aileye etkisi: değişen ailenin dijital ebeveyn ve çocukları. Turkish Studies Social. 2020; 15(4): 2245-2265.
28. Yay M. Dijital ebeveynlik. İstanbul: Yeşilay Yayınları; 2017.
29. López NMM, Robles ACG, Gómez ACT, Hernández JA. Alfabetización digital a padres de familia en el uso de las redes sociales. Alteridad. 2017; 12(1): 8–19.

30. Huang G, Li X, Chen W, & Straubhaar JD. Fall-behind parents. The ınfluential factors on digital parenting self-efficacy in disadvantaged communities. American Behavioral Scientist. 2018; 62(9): 1186-1206.
31. Ömer Nayci. Examination of Digital Parenting Awareness of the Primary School Students' Parents During the COVID-19 Pandemic. Pegem Journal of Education and Instruction. 2021; 11(2): 58-71.
32. Kuru NB, Kolcu M. Covid-19 Pandemisinde Okul Çocuklarında (6-10 Yaş) Teknolojik Araç Kullanımının Belirlenmesi: İstanbul Örneği. Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care. 2021; 15(3): 552-560.
33. Durak A. Ebeveyn Arabuluculuğunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Bartın: Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2019.
34. George MJ, Russell MA, Piontak JR, Odgers CL. Concurrent and subsequent associations between daily digital technology use and high-risk adolescents' mental health symptoms. Child development. 2018; 89(1): 78-88.
35. Livingstone S, Ólafsson K, Helsper EJ, Lupiáñez Villanueva F, Veltri GA, Folkvord F. Maximizing opportunities and minimizing risks for children online: The role of digital skills in emerging strategies of parental mediation. Journal of communication. 2017; 67(1): 82-105.
36. Yaman F, Dönmez O, Yurdakul IK, Ferhan Odabaşı H, Odabaşı HF. Primary School Students' Encounters Against Online Risks from the Perspectives of Schools Counselor Teachers 1. Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry. 2017; 8(4): 415–27.
37. We Are Social Digital 2021: Turkey [İnternet]. 2021 [Erişim tarihi 15 Ocak 2022]. Erişim adresi : https://datareportal.com/reports/digital-2021-turkey
38. Sheen A, Ro G, Zackarim Pinheiro Dos Santos AC, Kagadkar F, Zeshan M. Screen time in the context of COVID-19: The good, the bad, and the ugly. Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry. 2020; 59(10): 255.
39. Jiao WY, Wang LN, Liu J, Fang SF, Jiao FY, Pettoello-Mantovani M ve ark. Behavioral and emotional disorders in children during the COVID- 19 epidemic.The Journal of Pediatrics. 2020; 221: 264-266.
40. Moore SA, Faulkner G, Rhodes RE, Brussoni M, Chulak Bozzer T, Ferguson LJ ve ark.Impact of the COVID-19 Virus Outbreak on Movement and Play Behaviours of Canadian Children and Youth: A National Survey.International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity. 2020; 17(1): 1-11.
41. Güngör H, Ogelman G, Sarıkaya E, Körükçü Ö. Çocukların gözünden evdeki teknolojik araçlar. Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi. 2020; 8(23): 175-201.
42. Centers for Disease Control and Prevention. Coronavirus disease 2019 (COVID-19): Stress and coping [İnternet]. 2021 [Erişim tarihi 2 Nisan 2022]. Erişim adresi: https://www.cdc. gov/coronavirus/2019-ncov/about/coping.html.

43. Mart M, Kesicioglu OS.Parents' opinion to play at home during COVID-19 pandemic. Turkish Studies. 2020; 15(4): 945-958.
44. Cağlar S, Çalışkan BS, Karakol P. Effects Of Covid-19 Outbreak On Internet Use Of Primary School Children. International Journal of Basic and Clinical Studies. 2021; 10(2): 44-56.
45. Guram S, Heinz P. Media use in children: American Academy of Pediatrics recommendations 2016. Archives of Disease in Childhood-Education and Practice. 2018; 103(2): 99-101.
46. Kim Y, Smith D. Pedagogical and technological augmentation of mobile learning for young children interactive learning environments. Interactive Learning Environments. 2015; 25(1): 1-13.
47. Lin YH, Hou HT. Exploring Young Children's Performance On And AcceptanceOf An Educational Scenario-Based Digital Game For Teaching Route-Planning Strategies: A Case Study. Interactive Learning Environments. 2015; 24(8): 1967-1980
48. Yalçın Irmak A, Erdoğan S. Ergen ve Genç Erişkinlerde Dijital Oyun Bağımlılığı: Güncel Bir Bakış. Türk Psikiyatri Dergisi. 2016; 27: 1-11.
49. Bahçekapılı Özdemir T, Çebi A. Lise öğrencilerinin Web 2.0 teknolojilerini kullanım durumlarının incelenmesi. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi. 2020; 21(1): 1-33.
50. Saunders JB, Hao W, Long J, King DL, Mann K, Fauth-Bühler M ve arkadaşları. Gaming disorder: Its delineation as an important condition for diagnosis, management, and prevention. Journal of Behavioral Addictions. 2017; 6 (3): 271-279.
51. Epstein AS.Using technology appropriately in the preschool classroom. Exchange Focus. 2015; 28(1): 1-19.
52. Howie EK, Coenen P, Campbell AC, Ranelli S, Straker LM. Head, trunk and arm posture amplitude and variation, muscle activity, sedentariness and physical activity of 3 to 5 year-old children during tablet computer use compared to television watching and toy play. Applied ergonomics. 2017; 65: 41-50.
53. Mustafaoğlu R, Yasacı Z. Dijital oyun oynamanın çocukların ruhsal ve fiziksel sağlığı üzerine olumsuz etkileri. Bağımlılık Dergisi. 2018; 19(3): 51-58.
54. Harris C, Straker L, Pollock C, Smith A. Children, computer exposure and musculoskeletal outcomes: the development of pathway models for school and home computer-related musculoskeletal outcomes. Ergonomics. 2015; 58(10): 1611-1623.
55. LeBourgeois MK, Hale L, Chang A, Akacem LD, Montgomery-Downs HE, Buxton OM. Digital media and sleep in childhood and adolescence. Pediatrics. 2017; 140(2): 92-96.
56. Levenson JC, Shensa A, Sidani JE, Colditz JB, Primack BA. The Association Between Social Media Use And Sleep Disturbance Among Young Adults. Preventive Medicine. 2016; 85: 36-41.
57. Borghese MM, Tremblay MS, Katzmarzyk PT. Mediating role of television time, diet patterns, physical activity and sleep duration in the

association between television in the bedroom and adiposity in 10 year-old children. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity. 2015; 12: 60-70
58. Demir Ö, Seferoğlu SS. The investigation of the relationship of cyber bullying with cyber loafing, internet addiction, information literacy and various other variables. Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying. 2016; 2(4): 1-17.
59. Çelik A, Çelen FK, Seferoğlu SS. Ortaokul Öğrencilerinin Sanal Zorbalık VeSanal Mağduriyet Durumlarının İncelenmesi [Bildiri]. Eskişehir Anadolu Üniversitesi.Akademik Bilişim Konferansı; 2015; Eskişehir, Türkiye.
60. Uludaşdemir D, Küçük S. Cyber bullying experiences of adolescents and parental awareness: Turkish example. Journal of Pediatric Nursing. 2019; 44: 84-90
61. Yiğit MF, Keskin S, Yurdugül H. Investigating the relationship between cyberbullying and perceived family support in middle-school students in relation to gender, frequency of internet use, and grade. Addicta: The Turkish Journal on Addictions. 2018; 5(2): 1-36.
62. Sarıgedik E. Covıd-19 Pandemi Sürecinde Çocuklardaki İnternet Bağımlılığı, Siber Mağduriyet Düzeyleri ve Algılanan Ebeveyn İzleminin İncelenmesi. Sağlık Bilimlerinde Değer. 2022; 12(1): 65-72.
63. Duggan M, Lenhart A, Lampe C, Ellison NB. Parents and social media. Pew Research Center. 2015; 16(1): 2
64. Günüç S, Yiğit E. Çocukların dijital oyun bağımlılığına göre aile profillerinin belirlenmesi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2020; 17(1): 144-174.
65. Caivano O, Leduc K, Talwar V. When you think you know: The effectiveness of restrictive mediation on parental awareness of cyberbullying experiences among children and adolescents. Journal of Psychosocial Research on Cyberspac. 2020; 14(1): 1-15.
66. Martín Criado JM, Casas JA, Ortega Ruiz R. Parental supervision: predictive variables of positive ınvolvement in cyberbullying prevention. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2021; 18(4): 1562.
67. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).Skills Matter: Further Results from the Survey of Adult Skills.Country Note Turkey; 2016.
68. Durak A, Kaygin H. Parental mediation of young children's internet use: Adaptation of parental mediation scale and review of parental mediation based on the demographic variables and digital data security awareness. Education and Information Technologies. 2019; 25(3): 2275-2296.
69. Ketenciler AP, Demir BD, Karakaş S, Yeşilkurt, EY, Örnek B. İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Teknoloji Kullanım Sıklığı ve Ebeveyn Görüşleri. Sağlık Bilimleri ve Yaşam Dergisi. 2021; 5(1): 2-18.
70. Rode JA. Digital parenting: designing children's safety. In Proceedings of the 23rd British HCI Group Annual Conference on People and Computers: Celebrating People and Technology. British Computer Society. 2009; 244-251.

71. Manap A. Anne Babalarda Dijital Ebeveynlik Farkındalığının İncelenmesi [Doktora Tezi]. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2020.
72. Elsaesser C, Russell B, Ohannessian CM, Patton D. Parenting in a digital age: A review of parents' role in preventing adolescent cyberbullying. Aggression and Violent Behavior. 2017; 35: 62-72.
73. Tosun N, Mihci C. An Examination of Digital Parenting Behavior in Parents with Preschool Children in the Context of Lifelong Learning. 2020; 12(18): 7654.
74. Sivrikova NV, Ptashko TG, Perebeynos AE, Chernikova EG, Gilyazeva NV, Vasilyeva VS. Parental reports on digital devices use in infancy and early childhood. Education and Information Technologies. 2020; 13: 1-7.
75. Yaman F.Türkiye'deki ebeveynlerin dijital ebeveynlik öz yeterliklerinin incelenmesi [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2018.
76. Lim SS. Through the tablet glass: Transcendent parenting in an era of mobile media and cloud computing. Journal of Children and Media. 2016; 10(1): 21-29.
77. Manap A, Durmuş E. Dijital ebeveynlik farkındalığının çeşitli değişkenler,aile içi roller ve çocukta internet bağımlılığı açısından incelenmesi. E- Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi. 2021; 12(1): 141-156.
78. Willett R. Domesticating online games for preteens discursive fields, everyday gaming, and family life. Children's Geographies.2016; 15(2): 146-159.
79. Appel M, Stiglbauer B, Batinic B, Holtz P. Internet use and verbal aggression: The moderating role of parents and peers. Computers in Human Behavior. 2014; 33: 235-241.
80. Clark LS. Parental mediation theory for the digital age. Communication Theory. 2011; 21(4): 323-343.
81. Deniz G, Aydın S, Odabaş D. Ankara İl Merkezindeki Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Ve Anne Baba Tutumlarının İncelenmesi.Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi. 2022; 4(1): 43-55.
82. Yücelyiğit S, Aral N. Children's and Their Parents' Use Of Digital Technology with the Aim of Production or Consumption. Inonu University Journal of the Faculty of Education. 2020; 21(2): 1071-1084.
83. American Academy of Pediatrics (AAP). AAP: Finding Ways to Keep Children Occupied During These Challenging Times [Internet]. 2020 [Erişim Tarihi 11 Nisan 2022]. Erişim Adresi: https://services.aap.org/en/news-room/news-releases/aap/2020/aap-finding-ways-to-keep-children-occupied-during- these-challenging-times.
84. Livingstone S, Blum-Ross A, Pavlick J, Ólafsson K. In the digital home, how do parents support their children and who supports them? [Internet]. 2018 [Erişim tarihi 6 Haziran 2022]. Erişim adresi: http://www.lse.ac.uk/media-andcommunications/assets/documents/research/preparing-for-a-digital-future/P4DF-Survey-Report-1-In-thedigital-home.pdf

85. Yaman F, Çubukçu A, Küçükali M, Yurdakul IK. An Investigation of Parents' Use of Digital Media. Shanlax International Journal of Education. 2021; 10(1): 76-88.
86. Elsaesser C, Russell B, Ohannessian CM, Patton, D.Parenting in a digital age: A review of parents' role in preventing adolescent cyberbullying. Aggression and Violent Behavior. 2017; 35: 62-72.
87. Paul HA. Screen smart parenting: How to find balance and benefit in your child's use of social media, apps and digital devices. Child and Family Behavior Therapy. 2015; 37(2):163-173.
88. Chang FC, Chiu CH, Miao NF, Chen PH, Lee CM, Chiang JT ve ark. The relationship between parental mediation and Internet addiction among adolescents, and the association with cyberbullying and depression. Comprehensive Psychiatry. 2015; 57: 21-28.
89. Byrne J, Kardefelt-Winther D, Livingstone S, Stoilova M.Global Kids Online Research Synthesis. Florence: UNICEF Office of Research Innocenti and London School of Economics and Political Science; 2015-2016.
90. Kavitha K, Sikandar BJ. Digital Parenting: Issues, Challenges and Nursing Implications. Journal of Pediatric Surgical Nursing. 2021; 10(3): 100-104
91. Ketenciler AP, Demir BD, Karakaş S, Yeşilkurt EY, Örnek B. İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Teknoloji Kullanım Sıklığı ve Ebeveyn Görüşleri. Sağlık Bilimleri ve Yaşam Dergisi. 2020; 5(1): 2-18.
92. Elgharnah KGE, Ozdamli F. Determining parents' level of awareness about safe internet use. World Journal on Educational Technology: Current Issues. 2020; 12(4): 290-300.
93. Ktoridou D, Eteokleous N, Zachariadou A. Internet uses and threats for students: Investigating parents' awareness. EdMedia Innovate Learning. 2011; 179-188.
94. Livingstone S, Blum-Ross A, Zhang D.What do parents think, and do, about their children's online privacy? [Internet]. 2018 [Erişim tarihi 12 Haziran 2022]. Erişim adresi: http://www.lse.ac.uk/mediaandcommunications/assets/documents/research/preparing-for-a-digital-future/P4DF-Report-3.pdf.
95. Shin W, Kang H. Adolescents' privacy concerns and information disclosure online: The role of parents and the Internet. Computers in Human Behavior. 2016; 54: 114-123.
96. Aral N, Doğan Keskin A. Ebeveyn Bakış Açısıyla 0-6 Yaş Döneminde Teknolojik Alet Kullanımının İncelenmesi. Addicta: The Turkish Journal On Addictions. 2018; 5(2): 317-348.
97. Özcan F, Çağlar A, Pekdoğan S. Investigation of the Relationship between Social Skills and Technology Uses of 4-6 Year Old Children. Kastamonu Eğitim Dergisi. 2019; 28(2): 709-717.
98. Milovidov E. Parentıng In The Digital Age: Parental Guidance For The Online Protection Of Children From Sexual Exploitation And Sexual Abuse. Council of Europe; 2017.

99. Yiğit E, Günüç S. Çocukların Dijital Oyun Bağımlılığına Göre Aile Profillerinin Belirlenmesi. Yüzüncü Yıl Eğitim Fakültesi Dergisi. 2020; 17: 144–174.
100. Buckingham D .Defining Digital Literacy What Do Young People Need to Know about Digital Media?. Nordic Journal of Digital Literacy. 2015; 10(4): 21-34.
101. Er A, Durmuş E. Akıllı cep telefonlarının ebeveynlik görevinde kullanımı. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi. 2022; 13(1), 186-201.
102. Arumugam CT, Said MA, Farid NDN. Screen-based media and young children: Review and recommendations. Malays Fam Physician. 2021; 16(2): 7.
103. Lebo H. The 2015 digital future report: Surveying the digital future [Internet]. 2015 [Erişim tarihi 4 Aralık 2022]. Erişim adresi: http://www.digitalcenter.org/wp content/uploads/2013/06/2015-Digital-Future-Report.pdf
104. Topbaş T. 3-6 Yaş Dönemindeki Çocukların Ebeveynleri İle Olan İlişkilerinin Teknolojik Cihaz Kullanım Sürelerine Olan Etkilerinin İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Konya: KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü; 2022.
105. Kalkan B, Kılıç AF, Yılmaz AD. Teknoloji kullanımında ebeveyn tutum ölçeğinin geliştirilmesi. Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi. 2022; 6(2): 364-386.
106. Wartella E, Rideout V, Lauricella AR, Connell, S. Parenting in the age of digital technology. Report for the Center on Media and Human Development School of Communication Northwestern University [İnternet]. 2013 [Erişim tarihi 4 Aralık 2022]. Erişim adresi: https://contemporaryfamilies.org/wpcontent/uploads/2014/04/Wartella.pdf
107. Wong YC. Cyber parenting: Internet benefits, risks and parenting issues. Journal of Technology in Human Services. 2010; 28(4): 252-273.
108. Ateş MA, Durmuşoğlu Saltalı N. KKTC'de yaşayan 5-6 yaş çocukların tablet ve cep telefonu kullanımına ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi. 2019; 5(1): 62-90.
109. Bozkurt H, Şahin S, Zoroğlu S. İnternet bağımlılığı: güncel bir gözden geçirme. Journal of Contemporary Medicine. 2016; 6(3): 235-247.
110. Yıldız H, Öztora S, Dağdeviren HN. Anaokulu çocuklarının teknolojik alet kullanımı, ebeveynlerinin tutum ve davranışları. Türk Aile Hekimleri Dergisi. 2022; 26(3): 108-115.
111. Rai J, Kuzik N, Carson V. Demographic, parental and home environment correlates of traditional and mobile screen time in preschool-aged children. Child: Care, Health and Development. 2022;17(1): 187.
112. Çelik E. Okul öncesi çocukların ekran kullanım sürelerinin ebeveyn ekran kullanım alışkanlıkları ve aile işlevleri ile ilişkisi. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2021; 46(1): 343-351.
113. Kaya İ. Anne babaların çocuklarının bilgi/iletişim teknolojileri (BİT) kullanımına yönelik yaklaşımları ile çocukların bu teknolojileri kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişki. Turkish Studies. 2017; 12(23): 173-86.

114. Toksoy K. Dijital Medyanın 18 Ay-3 Yaş Arasındaki Çocukların Gelişimine Etkisi [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi; 2018.
115. Hayır C. Okul Öncesi Çocukların Medya Araçlarını Kullanım Alışkanlıklarının Oluşmasında Ailenin Rolü. Akbulut NT, Erdoğan EB, Editörler. Eğitim Yayınevi; 2019.
116. Kildare C, Middlemiss W. Impact of parents mobile device use on parent-child interaction: A literature review. Computers in Human Behavior. 2017; 75: 579-593.
117. Bakan U.Facebook'ta Aile İlişkileri ve Sosyal Medya Adanmışlığına Yönelik Bir İçerik Analizi.Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2014; 9(20): 54-68.
118. Güngör M. Okul öncesi dönem çocuklarının televizyon izleme alışkanlıkları ve anne baba tutumları. MKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2014; 11(28): 199-216.
119. Ahearne C, Dilworth S, Rollings R, Livingstone V, Murray D. Touch-screen technology usage in toddlers. Archives of disease in childhood. 2016; 101(2): 181-183.
120. Hurwitz LB, Schmitt KL. Can children benefit from early Internet exposure? Short-and long-term links between Internet use, digital skill, and academic performance. Computers and Education. 2020; 146: 103750.
121. Toran M, Ulusoy Z, Aydın B, Deveci T, Akbulut A. Çocukların dijital oyun kullanımına ilişkin annelerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. Kastamonu Education Journal. 2016; 24(5): 2263.
122. Yavuzer H, Demir İ.Yeni kuşak anne- babalar ve çocukları. İstanbul: Remzi Kitabevi; 2016.
123. Karahan B. Ebeveyn Rehberliğinde Ekran Kullanımının Okul Öncesi Çocuklarına Etkisi [Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2021.
124. Durmuş K, Övür A. Medya Etkileri Bağlamında Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Yeni Medya Kullanımının Analizi. Yeni Medya Elektronik Dergisi. 2021; 5 (2): 136-155.
125. Günüç S, Atli S. 18-24 aylık bebeklerde teknolojinin etkisine yönelik ebeveyn görüşleri. Addicta: The Turkish Journal on Addictions. 2018; 5(2): 205-226.
126. Sarıgedik E. Covıd-19 Pandemi Sürecinde Çocuklardaki İnternet Bağımlılığı, Siber Mağduriyet Düzeyleri ve Algılanan Ebeveyn İzleminin İncelenmesi. Sağlık Bilimlerinde Değer. 2022; 12(1): 65-72.
127. Okatan Ö, Tagay Ö. İlkokul Velilerinin Görüşlerine Göre COVID-19 Pandemisi. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2021; 17(2): 309-328.
128. Şekerci H. İlkokul Öğrencilerinin İnternet Algıları ve Kullanma Deneyimleri: Fenomenolojik Bir Araştırma. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2022; 22(3): 934-956.
129. Ho SS, Chen L, Ng APY. Comparing cyberbullying perpetration on social media between primary and secondary school students. Computers and Education. 2017; 109: 74-84.

130. Kwak JY, Kim JY, Yoon YW. Effect of parental neglect on smartphone addiction in adolescents in South Korea. Child abuse and neglect. 2018; 77: 75-84.
131. Uçar FB, Çoklar AN. Determining the internet risk awareness of the parent. Journal of Teacher Education and Lifelong Learning. 2022; 4(2): 87-98.
132. Yılmaz Ö, Mutlu Bayraktar D, İnan Kaya G. Ebeveynlerin Dijital Medyadaki Risklere Yönelik Bilgi Düzeyleri ve Dijital Ebeveyn Eğitimi. International Educational Technology Symposium.2017; 1(1): 129-130.
133. Arıcı Doğan D, Döğer SS. Annelerin Dijital Ebeveynlik Tutumları İle Aile Çocuk İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. International Journal of Social Sciences and Education Research. 2023; 9(1).
134. Yaylacı B. Okul Öncesi Çocuklarda Ebeveyn Çocuk İlişkisinin İnternet Kullanımı Üzerine Etkisi [Yüksek Lisans Tezi]. Zonguldak: Zonguldak BülentEcevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2019.

8.EKLER

EK.1 Tanımlayıcı Bilgi Formu

1-Yaşınız:

2-Çocuğunuzun Yaşı:

3-Cinsiyetiniz: Kadın ☐ **Erkek** ☐

4-Çocuğunuzun cinsiyeti: Kız ☐ **Erkek** ☐

5-Eğitim durumunuz: İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Yüksek Lisans/Doktora ☐

6-Gelir Düzeyiniz: Düşük ☐ Orta ☐ Yüksek ☐

7-Medeni durum: Evli ☐ Bekar ☐ Diğer ☐

8-Kaç çocuğunuz var?.....

9. İnternet kullanıyor musunuz? ( ) Evet ( ) Hayır

10. Akıllı telefon kullanır mısınız? ( ) Evet ( ) Hayır

11.İnterneti hangi amaçla kullanıyorsunuz?

( ) Oyun ve Eğlence

( ) Sosyal Ağlar

( ) Haberleri izleme

( ) Video İzleme

( ) Diğer……

12. Hangi sıklıkla internete giriyorsunuz?

( ) Her gün

( ) Haftada 3-4 gün

( ) Haftada 1-2 gün

( ) Ayda 1-2 gün

13. İnternete girdiğinizde ortalama kaç saat zaman harcıyorsunuz?

( ) 1 saatten az **( )** 1-3 saat **( )** 3-5 saat **( )** 5-7saat **( )** 7 saat veüzeri

14.Çocuğunuzla birlikteyken akıllı telefon/ bilgisayar/tablet kullanıyor musunuz?

( ) Evet **( )** Hayır

15. Sosyal medya ağların (Facebook, İnstagram, Twitter, Snapchat, Tiktok, Youtube, vb.) herhangi birini kullanıyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

16. Eğer birden fazla sosyal medya ağlarında profiliniz varsa en fazla hangisinde zaman harcıyorsunuz?

( ) Facebook ( ) İnstagram ( ) Twitter

( ) Snapchat ( ) Tiktok ( ) ( ) Youtube Diğer, (Belirtiniz)……

17. Hangi sıklıkla sosyal medya ağlarını kullanıyorsunuz?

( ) Her gün ( ) Haftada 3-4 gün ( ) Haftada 1-2 gün ( ) Ayda 1-2 defa

18. Sosyal medya ağlarında ortalama kaç saat zaman harcıyorsunuz?

( ) 1 saatten az ( ) 1-3 saat ( ) 3-5 saat ( ) 5-7saat ( ) 7 saat ve üzeri

19 . Sosyal Medya Ağlarını hangi amaçla kullanıyorsunuz?

( )Yeni arkadaşlar bulmak ( ) İnteraktif oyunlar ( ) Online Sohbet etmek

( ) Arkadaşlarının ne yaptığını kontrol etmek ( ) Profilini güncellemek

( ) Zaman geçirmek ( ) Bilgi Alışverişi Yapmak ( ) Gündemi Takip Etmek

( ) Diğer, (lütfen belirtiniz)……

20.Çocuğunuz size göre interneti en çok hangi amaçla kullanıyor?

Sosyal medya ☐ Müzik dinleme ☐ Oyun oynama ☐

Eğitim ☐ Film izleme ☐ İletişim kurma ☐

Diğer (lütfen belirtiniz)……

EK.2 DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİ

Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği					
	Hiçbir Zaman	Nadire	Bazen	Sıklıkla	Her Zaman
1- Telefonumla uğraşırken, çocuğumun söylediklerini dinlemediğim olur.					
2- Çocuğum, çok ısrar ediyorsa, dayanamayıp telefon/tablet kullanmasına izin veririm.					
3- İnternetin faydalarını, zararlarını ve dikkat edilmesi gereken durumları çocuğuma anlatırım.					
4- Çocuğumu internetin risklerinden koruyabiliyorum					
5- Telefon/tablet kullanımında çocuğumda eleştirdiğim davranışları ben de yaparım.					
6- Çocuğumun huysuz olduğu zamanlarda, telefon/tablet ile sakinleştiririm.					
7- Dijital araçların (Akıllı Tel., Tablet, Tv vb.), çocuğuma etkilerini (olumlu veya olumsuz) incelerim.					
8- Çocuğum internette gezinirken ona zarar verebilecek bir içerikle karşılaşırsa yasal yollara başvururum.					
9- Çocuğum, telefonumla çok fazla vakit harcadığıma tanık olur.					
10- Ev dışı ve ev içi ortamda (misafir, alış-veriş, arkadaş ortamı vb) çocuğumun telefon/tableti yoğun kullanmasına göz yumarım.					
11- Faydalı olduğunu düşündüğüm yazı, video veya fotoğrafları kendi cihazımdan çocuklarıma gösteririm.					
12- Çocuğum internette video izlerken, rahatsız edici videolarla (cinsel, şiddet içerikli) karşılaşırsa haberim olur.					
13- Çocuğumla iletişime geçmek yerine telefonumla ilgilenirim.					
14 -İşlerimle meşgulken, çocuğumun telefon/tablet ile vakit geçirmesine göz yumarım.					
15- Teknolojik yeniliklerin çocuklarım açısından faydalarını ve risklerini analiz ederim.					
16- Çocuğumu internetin risklerinden koruyacak, güvenlik paketi veya antivirüs programlarını kullanırım					

EK.3 DİJİTAL EBEVEYNLİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği					
	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1- Çocuğumun teknolojik araçları faydalı bir amaç için kullanması beni memnun eder.					
2- Çocuğumun teknolojik araçları kullanma konusundaki pratikliği beni memnun eder.					
3- Çocuğumun teknolojik araçları kullanması sonucu, çevresi ile iletişiminin azalabileceğini düşünüyorum					
4- Çocuğumun teknolojik araçları kullanmasının neden olabileceği zararlar beni endişelendirir.					
5- Çocuğumun dersleriyle ilgili yapacağı çalışmalarda teknolojik araçlara başvurması hoşuma gider.					
6- Çocuğumun teknolojik araçları kullanma becerilerini artırması beni memnun eder.					
7- Çocuğumun teknolojik araçları kullanırken karşılaşabileceği riskler beni kaygılandırır.					
8- Çocuğumun teknolojik araçları kullanırken geçirdiği zamanı sınırlamam gerektiğini düşünürüm.					
9- Çocuğumun teknolojik araçları saatlerce kullanması hoşuma gitmez.					
10- Çocuğumun teknolojik araçları kullanma becerilerine sahip olmasının, geleceği için gerekli olduğunu düşünürüm.					
11- Teknolojik araçları, ödevleri dışında kullanmasının çocuğumun okul başarısını olumsuz etkilediğini düşünüyorum.					
12- Teknolojik araçları ailenin ortak etkinliklerinde (eğlence, iletişim, gibi) kullanmak hoşuma gider.	.				

EK.4 DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİ İZİN YAZISI

abdullah manap

Alıcı: ben

Büşra hanım, Ölçeğin yönerge formu ve makalesi ektedir. Bilimsel çalışmalarınız için kullanabilirsiniz. Danışmanınıza ve size iyi çalışmalar dilerim.

Abdullah MANAP Dr. Öğr. Üyesi
Psikoloji Bölümü
Batman Üniversitesi

2 Ek

EK.5 DİJİTAL EBEVEYNLİK TUTUM ÖLÇEĞİ İZİN YAZISI

Ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz. Sizin epostanızı yeni gördüm, kusura bakmayın lütfen. Ancak geçen hafta içinde danışmanınıza dönüş yaptığımı hatırlıyorum. Yine de size de ekte makaleyi puanlama ölçütleri ve maddeler işaretli olarak iletiyorum. Çalışmanızda başarılar dilerim.

Dr. Öğr. Üyesi Gamze İnan Kaya

Büşra Teke 16 May 2021 Paz, 19:52 tarihinde şunu yazdı:

Sayın Hocam,

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği anabilim dalında yüksek lisans öğrencisiyim.Doç. Dr. Dilşe AYAR hocamla birlikte yüksek lisans tez çalışmam için "Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği" ni kullanmak için izninizi rica ediyoruz.Kıymetli zamanınızı ayırdığınız için teşekkür ederim.Saygılarımla..

Büşra TEKE

Yasal Uyarı: Bu elektronik posta buradan ulaşabileceğiniz Koşul ve Şartlara tabidir.
Disclaimer: This email is subject to the Terms and Conditions available here.

Lütfen bu e-postayı yazdırmadan önce çevreye olan etkisini dikkate alınız. Unutmayınız ki; dünyadaki kağıt tüketiminin yarısı kazanılırsa, her yıl 8 milyon hektar orman alanı (Ege Bölgesi büyüklüğünde) yok olmaktan kurtulacaktır.

Please take into account the impact on the environment before printing this e-mail. Do not forget that if we reduce our paper consumption by half, every year 8 million hectares of forest (an area the size of Aegean Region in Turkey) will be saved from vanishing.

DijitalEbeveynlik (1...

EK.6 KURUM İZİN YAZISI

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-12018877-604.01.02-31890536 14/09/2021
Konu : Araştırma İzni - Büşra TEKE

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 sayılı yazısı (Genelge 2020/2).
b) Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğünün 06.09.2021 tarihli ve 105312 sayılı yazısı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Dijle AYAR' ın danışmanlığını yaptığı, yüksek lisans öğrencisi Büşra TEKE' nin , "Ebeveynlerin Dijital Farkındalığının Dijital Tutum Davranışları Üzerine Etkisi" konulu tez çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı ekli listede belirtilen okullarda uygulama isteği ilgi (b) yazıda belirtilmektedir.

Söz konusu ölçeklerin uygulanmasının, Müdürlüğümüze bağlı ekli listede belirtilen okullarda 2021-2022 Eğitim öğretim yılında eğitim öğretimi aksatmayacak ve eğitim kurumu yöneticilerinin uygun gördüğü şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Murat Mücahit YENTÜR
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
Mustafa YILDIZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)
2-Anket Formları (7 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Fevzipaşa mh. 452 sk. no:15 konak/ İZMİR
Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: Dudu ALP Bilgisayar İşletmeni
Unvan : Bilgisayar İşletmeni
Telefon !
E-Posta:
Kep Adr
İnternet Adresi: Faks:2322803547
f6d3-ed20-324c-893b-f3c5

EK.7 D.E.Ü SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURUL KARARI

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURUL KARARI

Sayın Doç.Dr. Dijle Ayar

Araştırmanıza ilişkin Kurulumuz kararı aşağıda sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederiz.

ETİK KOMİSYONUN ADI	**DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU**
AÇIK ADRES	**Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı 2. Kat İnciraltı-İZMİR**
TELEFON	**0 232 412 22 54-0 232 412 22 58**
FAKS	**0 232 412 22 43**
E-POSTA	**goaek@deu.edu.tr**

BAŞVURU BİLGİLERİ	DOSYA NO:	6539-GOA	
	ARAŞTIRMA	UZMANLIK TEZİ ☐ MÜNFERİT ARAŞTIRMA ☐ ÖÇM ☐ YÜKSEKLİSANS ☒ DOKTORA ☐	
	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	**Ebeveynlerin Dijital Farkındalığının Dijital Tutum Davranışları Üzerine Etkisi**	
	ARAŞTIRMA PROTOKOL KODU		
	SORUMLU ARAŞTIRMACI ÜNVANI/ADI/SOYADI ve UZMANLIK ALANI	Doç.Dr. Dijle Ayar Hemşirelik Fakültesi	
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☐	ÇOK MERKEZLİ ☒

	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili
DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ	Mevcut		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐
	ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ LİTERATÜR	Mevcut		Türkçe ☐ İngilizce ☒ Diğer ☐
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	Mevcut		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐
	OLGU RAPOR FORMU	Mevcut		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐

Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Karar Formu

KARAR BİLGİLERİ	**Karar No:2021/21-12**	**Tarih:14.07.2021**
	Doç.Dr. Dilşe Ayaz'ın sorumlusu olduğu **"Ebeveynlerin Dijital Farkındalığının Dijital Tutum Davranışları Üzerine Etkisi"** isimli klinik araştırmaya ait başvuru dosyası ve ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş, araştırmanın mevcut haliyle etik yönden uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir. Kurum izinlerinin 3 ay içerisinde Kurulumuza gönderilmesi gerekmektedir.	

ETİK KURUL BİLGİLERİ	
ÇALIŞMA ESASI	Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu İşleyiş Yönergesi İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu

ETİK KURUL ÜYELERİ

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet	Araştırma ile İlişkili mi?	
Prof.Dr.Mehmet Birhan Yılmaz (Başkan)	Kardiyoloji	DEÜ Tıp Fakültesi Dahili Tıp Bilimleri Bölümü	Erkek	E ☐	H ☒
Prof.Dr. Emel Çaldıroğlu (Başkan Yardımcısı)	Prevantif Onkoloji	Onkoloji Enstitüsü	Kadın	E ☐	H ☒
Prof.Dr. Ahmet Okay Çağlayan	Moleküler Tıp	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Erkek	E ☐	H ☒
Prof.Dr. Suna Anlıoy	Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları	DEÜ Tıp Fakültesi Dahili Tıp Bilimleri Bölümü	Kadın	E ☐	H ☒
Doç.Dr Seher Özyürek	Muskuloskeletal Fizyoterapi	DEÜ Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksek Okulu	Kadın	E ☐	H ☒
Doç.Dr.Nil Hocaoğlu Aksoy	Tıbbi Farmakoloji	DEÜ Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒
Doç.Dr. Meryem Öztürk Hancı	Halk Sağlığı Hemşireliği	Hemşirelik Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği	Kadın	E ☐	H ☒
Doç.Dr. Aylin Özgen Alpaydın	Göğüs Hastalıkları	DEÜ Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒
Doç.Dr. Aliye Akcalı	Periodontoloji	Diş Hekimliği Fakültesi	Kadın	E ☐	H ☒
Doç.Dr. Şule Özbilgin	Anestezyoloji ve Reanimasyon	DEÜ Tıp Fakültesi Cerrahi Tıp Bilimleri Bölümü	Kadın	E ☐	H ☒
Dr.Öğr.Üyesi Özlesen Şimşek Papur	Tıbbi Biyoloji ve Genetik	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Kadın	E ☐	H ☒
Dr.Öğr.Üyesi Tolga Şahin	Spor Yönetimi Bilimleri	Necat Hepkon Spor Bilimleri Fakültesi	Erkek	E ☐	H ☒
Öğr.Gör.Dr.Kıvanç Yüksel	Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim	Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik ve Bilişim A.D	Erkek	E ☐	H ☒

EK.8 BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAY FORMU

Değerli Anne/Babalar,

Teknolojinin günlük hayata olabildiğince girdiği bu çağda internetin günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Çocukların dijital ortamlarda korku, umut, istek ve ihtiyaçları ile ilgili beklentilerini paylaşmaları, ebeveynlerin sorumluluk alanını genişletmektedir. Erken dönemlerden itibaren çocukların dijital teknolojileri kullanım alışkanlıkları, ev ortamında ebeveynlerin kullanım alışkanlıklarından etkilenmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına destek olabilmeleri için teknolojik gelişmeler ve dijital teknolojileri kullanım açısından bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Buna ek olarak ebeveynlerin; dijital araç kullanımına yaklaşımları ve karşılaştıkları problemlerle baş etme yolları hakkında da bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Çocuklar tarafından dijital araçların kötüye kullanılması veya bilinçsizce kullanılması beraberinde çeşitli sorunları da beraberinde getirebilmektedir. Dolayısıyla dijital araçların çocukların hem sağlığını hem de gelişimini etkilemektedir. Bu nedenle dijital ebeveynlik bilinci, ebeveynlerin sorumluluklarını yerine getirme kadar önemlidir. Bu çalışmada dijital farkındalıklarının araştırılması ve ebeveynlerin dijital medyanın sunduğu fırsatlar ve riskler karşısındaki tutumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

"Ebeveynlerin Dijital Farkındalığının Dijital Tutum Davranışları Üzerine Etkisi " isimli çalışmamıza katılarak, ebeveynlerin dijital farkındalıklarının ve ebeveynlere dijital medyanın sunduğu fırsat ve riskleri karşındaki tutum davranışlarını tam ve doğru olarak anlamamıza yardımcı olacaksınız. Bu nedenle 16 maddeden oluşan ***"Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği", 12*** maddeden oluşan "***Dijital Ebevynlik Tutum Ölçeği" ile*** 16 sorudan oluşan "***Tanımlayıcı Bilgi Formu" nu*** doldurması gerekmektedir. Ölçek formunun doldurulması, yaklaşık 15-20 dakikanızı alacaktır. Araştırmaya katılımınız araştırmanın başarısı için önemlidir; ancak katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Çalışmaya katılmasyı istemeyebilirsiniz, ya da başlangıçta katılmayı kabul edip herhangi bir aşamada vazgeçme hakkına sahipsiniz. Kararınızdan önce araştırma hakkında sizi bilgi vermek istiyorum. Bu bilgileri dikkatlice okuyup değerlendirdikten sonra araştırmaya katılmak isterseniz formu imzalayarak araştırmacıya teslim ediniz.

Bu çalışmada yer aldığınız süre içerisinde kayıtlarınız kesinlikle gizli kalacaktır. Bununla birlikte kayıtlarınız kurumun yerel etik kurul komitesine ve Milli Eğitim Bakanlığı'na açık olacaktır. Hassas olabileceğiniz kişisel bilgileriniz yalnızca araştırma amacıyla toplanacak ve işlenecektir. Çalışma verileri herhangi bir yayın ve raporda kullanırken bu yayında isminiz kullanılmayacak ve veriler izlenerek size ulaşılamayacaktır. Araştırmanın masrafı siz katılımcılara ya da bağlı bulunduğunuz sosyal güvenlik kurumuna ödettirilmeyecektir.

Yukarıdaki bilgileri okudum. Bunlar hakkında bana yazılı ve sözlü açıklamalar yapıldı. Bu koşullarda söz konusu klinik araştırmaya kendi rızamla, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Ebeveynin Adı- Soyadı:

Telefon

Adres:

İmzası:

Açıklamaları yapan araştırmacının

Adı Soyadı: Doç. Dr. Dijle AYAR

Telefon:

Adres: Dokuz Eylül Üniversitesi

İnciraltı/İzmir

İmzası:

Rıza alma işlemine başından sonuna kadar tanıklık eden kuruluş görevlisinin

Adı Soyadı:

Görevi: İmza

ÖZGEÇMİŞ

BÜŞRA TEKE

Kişisel Bilgiler

İletişim Bilgileri

İletişim Adresi

Telefon

E-posta

İnternet Sayfası

Öğrenim Bilgileri

15 Eylül 2022 - Şu Anda (6 ay)
Ön Lisans, Açıköğretim, ANADOLU ÜNİVERSİTESİ, TÜRKİYE
AÇIKÖĞRETİM FAKÜLTESİ, FOTOĞRAFÇILIK VE KAMERAMANLIK PR. (AÇIKÖĞRETİM)

02 Ekim 2020 - Şu Anda (2 yıl 3 ay)
Yüksek Lisans, Tezli Program, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ, TÜRKİYE
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ, ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ (YL) (TEZLİ)
Ağırlıklı Genel Not Ortalaması: 3.71 / 4.0

17 Ağustos 2016 - 22 Haziran 2020 (3 yıl 11 ay)
Lisans, Örgün/Normal Öğretim, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ, TÜRKİYE
HEMŞİRELİK FAKÜLTESİ, HEMŞİRELİK PR.
Diploma Numarası: 2020039339
Ağırlıklı Genel Not Ortalaması: 79.96 / 100.0

Deneyim / İşyeri Bilgileri

01 Ocak 2022 - Şu Anda (1 yıl 1 ay) (Tam Zamanlı)
HEMŞİRE, SAĞLIK BAKANLIĞI TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU BAŞKANLIĞI İZMİR İLİ GÜNEY BÖLGESİ TÜRKİYE KAMU HASTANE BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ İZMİR TEPECİK EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ

Yabancı Dil Bilgileri

İNGİLİZCE (Okuma İyi, Yazma İyi, Konuşma İyi)

TÜBİTAK Burs ve Destekleri

Panelistlik/İzleyicilik/Raportörlük Sayısı

Hakemlik/Panelistlik/Jüri Danışmanlık Sayısı	AİDEB/BİDEB 0	TEYDEB 0	Toplam 0
İzleyicilik/Danışmanlık Sayısı	AİDEB/BİDEB 0	TEYDEB 0	Toplam 0
Raportörlük Sayısı	AİDEB/BİDEB 0	TEYDEB 0	Toplam 0